

บทที่ 6

ความพร้อมและปัญหาอุปสรรคของไทย

การศึกษาในบทนี้ เป็นการวิเคราะห์และประเมินความพร้อมและปัญหาอุปสรรคของไทย ในการเข้าร่วม CPTPP ทั้งด้านการเปิดตลาดการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน และการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ รวมถึงด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้า เช่น นโยบายการแข่งขัน ทรัพย์สินทางปัญญา แรงงาน และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การกำหนดท่าทีการเจรจาที่เหมาะสมของไทย สำหรับการเจรจาเข้าร่วมความตกลง CPTP

เนื้อหาในบทนี้ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ (6.1) ความพร้อมและปัญหาอุปสรรคด้านการเปิดตลาด และการใช้ประโยชน์จากการเข้าสู่ตลาดของประเทศสมาชิก (6.2) ความพร้อมและปัญหาอุปสรรคด้านกฎระเบียบ และการใช้ประโยชน์ทางด้านการระเบียบของประเทศสมาชิก และ (6.3) การเปรียบเทียบความพร้อมและปัญหาอุปสรรคกับความตกลงการค้าเสรีของไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้

6.1 ความพร้อมและปัญหาอุปสรรคด้านการเปิดตลาด และการใช้ประโยชน์จากการเข้าสู่ตลาดของประเทศสมาชิก

หัวข้อนี้จะเป็นการนำเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีในด้านการเปิดตลาดการค้า สินค้า บริการและการลงทุน และการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อวิเคราะห์ความพร้อมและปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในกรณีที่ประเทศไทยเข้าร่วมความตกลง CPTPP ซึ่งขอบเขตด้านการเปิดตลาดนี้ครอบคลุมในหลายประเด็น ได้แก่ การค้าสินค้า การค้าบริการและการลงทุน และการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

6.1.1 การค้าสินค้า

การเข้าร่วมความตกลง CPTPP ของไทยจะก่อให้เกิดประโยชน์ทางการค้าแก่ผู้ส่งออกสินค้าของไทยทันทีที่ความตกลงมีผลบังคับใช้ เนื่องจากสามารถเข้าสู่ตลาดของสมาชิก CPTPP ได้ในระดับการเปิดเสรีทางการค้าที่สูงขึ้น โดยเฉพาะตลาดของประเทศที่ไทยยังไม่มี การจัดทำ ความตกลงการค้าเสรีในปัจจุบัน ซึ่งได้แก่ แคนาดา และเม็กซิโก นอกจากนี้ ยังมีการเร่งลดอัตรา

ภาษีสำหรับสินค้านำเข้าบางรายการจากชิลี ญี่ปุ่น มาเลเซีย เปรู และเวียดนาม ในระดับที่สูงกว่า ข้อผูกพันภาษีศุลกากรภายใต้ความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยและประเทศเหล่านี้ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าถึงแม้สมาชิก CPTPP บางประเทศ เช่น ญี่ปุ่น และเม็กซิโก จะไม่ได้ยกเลิกอัตราภาษีสำหรับสินค้านำเข้าจากสมาชิกอื่นทุกรายการ ผู้ส่งออกของไทยจะยังได้รับประโยชน์จากการลดอัตราภาษีทันทีที่ความตกลงมีผลบังคับใช้ สำหรับสินค้านำเข้าบางรายการที่ยังไม่ได้รับการยกเลิกภาษีภายใต้ความตกลงที่ไทยได้จัดทำขึ้นกับสมาชิกบางประเทศ โอกาสในการส่งออกสินค้าไปยังตลาดใหม่ รวมถึงตลาดเดิมที่มีระดับการเปิดเสรีทางการค้าที่สูงขึ้น จะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถรักษาส่วนแบ่งตลาดส่งออกสินค้าของไทยในตลาดของสมาชิก CPTPP รวมถึงสร้างความมั่นใจว่าผู้ส่งออกของไทยยังสามารถแข่งขันกับคู่แข่งจากต่างประเทศที่ได้รับสิทธิพิเศษในการเข้าสู่ตลาดเม็กซิโกและแคนาดาได้

สำหรับการนำเข้าสินค้าจากสมาชิก CPTPP ไทยจะต้องยกเลิกหรือเร่งลดอัตราภาษีสำหรับสินค้านำเข้าจากสมาชิกที่ไทยยังไม่มีการจัดทำความตกลงการค้าเสรีในปัจจุบัน ไทยสามารถกำหนดรูปแบบการลดภาษี ระยะเวลาการลดภาษีนานที่สุด รวมถึงรายการสินค้าอ่อนไหวสูงที่ไทยอาจพิจารณาให้ไม่ได้รับการยกเลิกภาษี เพื่อปกป้องผู้ผลิตสินค้าที่ยังไม่พร้อมแข่งขันกับสินค้าจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจไทยมีการพึ่งพาการนำเข้าสินค้าวัตถุดิบในระดับสูง ผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์ทางตรงจากการเข้าถึงสินค้าที่มีการใช้วัตถุดิบจากต่างประเทศในกระบวนการผลิต ในราคาที่ย่อมเยา เช่น เครื่องจักรและเครื่องจักรไฟฟ้า ยานยนต์และส่วนประกอบ พลาสติกและผลิตภัณฑ์ยาง เครื่องมือแพทย์ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และสิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม เนื่องจากการเร่งลดอัตราภาษีที่ไทยจัดเก็บสำหรับสินค้านำเข้าจากสมาชิก CPTPP จะส่งผลให้ต้นทุนการผลิตลดลง

ทั้งนี้ ผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าในระดับที่สูงขึ้น ขึ้นอยู่กับผลการเจรจาตารางข้อผูกพันภาษีศุลกากรภายใต้ความตกลง CPTPP ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้ผลิตในประเทศในอุตสาหกรรมหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจบางประเภทต้องเผชิญกับระดับการแข่งขันที่สูงขึ้นเนื่องจากผู้เล่นในต่างประเทศสามารถเข้ามาแข่งขันในตลาดในประเทศได้ อย่างไรก็ตาม หากไทยสามารถเจรจาตารางข้อผูกพันดังกล่าวได้อย่างเหมาะสมและครอบคลุม ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจะค่อนข้างจำกัด อย่างไรก็ตาม หากการเปิดเสรีทางการค้าภายใต้ความตกลง CPTPP ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่ออุตสาหกรรมในประเทศ ไทยสามารถบังคับใช้มาตรการปกป้องการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้นในระยะเวลาปรับตัวภายใต้ข้อบ่งชี้ด้วยมาตรการเยียวยาทางการค้าได้

6.1.2 การค้าบริการและการลงทุน

ปัจจุบัน ประเทศไทยอนุญาตให้ผู้ประกอบการต่างชาติสามารถดำเนินธุรกิจด้านบริการและการลงทุนได้อย่างเสรี ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีที่ได้จัดทำขึ้นกับประเทศคู่ค้า ซึ่งได้แก่ ประเทศสมาชิกอาเซียน ออสเตรเลีย จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ นิวซีแลนด์ อินเดีย และชิลี ถึงแม้ว่าไทยยังคงสิทธิในการกำหนดเงื่อนไขในการเข้าถึงตลาดการค้าบริการและการลงทุนในบางสาขาหรือกิจกรรมที่อ่อนไหว แต่ได้ระบุสาขาหรือบริการที่อนุญาตให้ผู้ให้บริการหรือนักลงทุนต่างชาติเข้ามาแข่งขันได้อย่างเสรีครอบคลุมธุรกิจส่วนใหญ่แล้ว รวมถึงมีการจัดตั้งคณะทำงานภายใต้ความตกลงการค้าเสรีที่ได้กล่าวข้างต้น ในการเจรจาเปิดตลาดเพิ่มเติมให้ครอบคลุมทุกสาขา อย่างไรก็ดี รูปแบบการเจรจาเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุนภายใต้ความตกลงการค้าเสรีที่ไทยได้จัดทำขึ้นในปัจจุบัน เป็นรูปแบบที่เรียกว่า Positive List Approach ขณะที่ สมาชิก CPTPP จัดทำรายการการเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุนในรูปแบบ Negative List Approach โดยแต่ละรูปแบบมีลักษณะเด่นดังต่อไปนี้

Positive List Approach

แนวทางการเจรจาการเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุนในรูปแบบนี้มีความยืดหยุ่นให้ประเทศภาคีสามารถเปิดเสรีอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งก่อให้เกิดนโยบายและแนวทางการพัฒนาภาคบริการที่สอดคล้องกับเงื่อนไขต่างๆ ภายในประเทศ การเจรจาในรูปแบบนี้มีความเหมาะสมกับประเทศที่ยังขาดแคลนข้อมูลที่พร้อมในการเปิดเสรีแต่ละสาขา ทำให้กระบวนการเปิดเสรีรายสาขาเป็นไปอย่างเป็นขั้นเป็นตอน โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ที่ยังขาดกฎระเบียบกำกับดูแลที่เข้มแข็ง และมีความเหมาะสมเมื่อประเทศคู่เจรจามีความแตกต่างหรือความไม่เท่าเทียมกันทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีในระดับสูง โดยสามารถป้องกันการเปิดเสรีในสาขาที่ประเทศยังไม่พร้อมแข่งขันกับผู้เล่นต่างชาติ

Negative List Approach

การเจรจาการเปิดตลาดในรูปแบบ Negative List Approach มีขอบเขตการเปิดเสรีการค้าบริการและการลงทุนอย่างกว้างขวางและครอบคลุมบริการทั้งหมด ยกเว้นสาขาบริการที่ระบุและสงวนสิทธิในการบังคับใช้มาตรการที่ไม่สอดคล้องกับพันธกรณี (Non-conforming Measures) ซึ่งโครงสร้างการเจรจาในลักษณะดังกล่าวจะทำให้การเจรจาเป็นไปได้โดยง่ายและมีประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถเปิดเสรีได้อย่างเป็นระบบและรวดเร็ว ซึ่งจะนำไปสู่การเสริมสร้าง

พื้นฐานที่เข้มแข็งของหลักการประติบัติเชิงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง และส่งเสริมบรรยากาศของการประกอบธุรกิจและการลงทุนให้มีความโปร่งใสรุ่งขึ้น เนื่องจากสามารถคาดการณ์การดำเนินธุรกิจได้ล่วงหน้าจากข้อผูกพันภายใต้แนวทางการเปิดเสรีในรูปแบบนี้

การเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการและการลงทุนในรูปแบบ Negative List Approach จะเป็นแรงผลักดันที่จะทำให้ไทยมีการพัฒนาสภาพแวดล้อมในการประกอบธุรกิจที่เอื้อต่อการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรมยิ่งขึ้น ซึ่งจะไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของภาคบริการในประเทศ อย่างไรก็ตาม ภายใต้นโยบายการเจรจาในรูปแบบดังกล่าว อาจต้องมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายกฎระเบียบในประเทศ เพื่อให้สามารถรองรับการเปิดเสรีในระดับสูงได้ การระบุนโยบายหรือกิจกรรมที่ต้องการกำหนดเงื่อนไขในการเข้าถึงตลาดและข้อสงวนในการบังคับใช้มาตรการต่างๆ ในอนาคตจำเป็นต้องเป็นไปอย่างรัดกุมและระมัดระวัง เพื่อป้องกันการได้มาซึ่งอำนาจเหนือตลาดของผู้ประกอบการต่างชาติ โดยเฉพาะสาขาบริการที่ยังไม่มีในประเทศในปัจจุบัน แต่อาจปรากฏขึ้นในอนาคต ทั้งนี้ ไทยได้มีการเจรจาการเปิดเสรีภาคบริการในรูปแบบนี้แล้วภายใต้สนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับสหรัฐ (Treaty of Amity and Economic Relations between the Kingdom of Thailand and the United States of America) อย่างไรก็ตาม ในการเจรจาภายใต้ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) ไทยยอมรับที่จะมีการเปลี่ยนแปลงข้อผูกพันเป็น Negative List แล้ว ดังนั้น ไทยสามารถพิจารณาสาขาหรือกิจกรรมที่ได้รับการยกเว้นและข้อสงวนต่างๆ ภายใต้สนธิสัญญานี้ ในการจัดทำรายการการเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุนภายใต้ความตกลง CPTPP ได้

ทั้งนี้ ประเทศไทยสามารถอ้างอิงรายการการเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุนที่สมาชิก CPTPP กำหนดไว้ในภาคผนวกของความตกลงฉบับนี้ เป็นตัวอย่างในการจัดทำรายการดังกล่าวในรูปแบบ Negative List Approach ของไทยได้

6.1.3 การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

เนื่องจากปัจจุบันไทยยังไม่ได้เป็นภาคีความตกลงว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การการค้าโลก (WTO Agreement on Government Procurement: GPA) แต่เป็นเพียงประเทศผู้สังเกตการณ์ (Observer) ดังนั้น การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของไทยจะมีการยึดตามกฎหมายและระเบียบภายในประเทศเป็นหลัก โดยกฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่สำคัญของไทยสำหรับ

หน่วยงานราชการทั่วไป คือ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 โดยมีโครงสร้างดังตารางต่อไปนี้

**ตารางที่ 6-1 โครงสร้างพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง
และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560**

หมวดที่	รายละเอียด	มาตราที่อยู่ภายใต้หมวด
หมวด 1	บททั่วไป	มาตรา 6-15
หมวด 2	การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและผู้ประกอบการในการป้องกันการทุจริต	มาตรา 16-19
หมวด 3	คณะกรรมการ	
	ส่วนที่ 1 คณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ	มาตรา 20-26
	ส่วนที่ 2 คณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ	มาตรา 27-31
	ส่วนที่ 3 คณะกรรมการราคากลางและขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ	มาตรา 32-36
	ส่วนที่ 4 คณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต	มาตรา 37-40
	ส่วนที่ 5 คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และข้อร้องเรียน	มาตรา 41-45
หมวด 4	องค์กรสนับสนุนดูแลการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ	มาตรา 46-50
หมวด 5	การขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ	มาตรา 51-53
หมวด 6	การจัดซื้อจัดจ้าง	มาตรา 54-68
หมวด 7	งานจ้างที่ปรึกษา	มาตรา 69-78
หมวด 8	งานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง	มาตรา 79-92
หมวด 9	การทำสัญญา	มาตรา 93-99
หมวด 10	การบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ	มาตรา 100-105
หมวด 11	การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ประกอบการ	มาตรา 106-108
หมวด 12	การทึ้งงาน	มาตรา 109-111
หมวด 13	การบริหารพัสดุ	มาตรา 112-113
หมวด 14	การอุทธรณ์	มาตรา 114-119
หมวด 15	บทกำหนดโทษ	มาตรา 120-121
	บทเฉพาะกาล	มาตรา 122-132

ที่มา: พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

นอกเหนือจากระเบียบปฏิบัติในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของหน่วยงานรัฐและรัฐวิสาหกิจ ตามที่ระบุข้างต้นแล้ว ในกรณีที่มีการทุจริตที่เกิดขึ้นในการประกวดราคา เช่น การฮั้วประมูล จะมี

การดำเนินการตามกฎหมายภายในประเทศ โดยถือเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542

สำหรับข้อบ่งชี้ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐภายใต้ความตกลงการค้าเสรีของไทยในระดับทวิภาคีนั้น ที่ผ่านมามีการระบุข้อบ่งชี้ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐไว้ในความตกลงการค้าเสรีเพียง 3 ฉบับเท่านั้น ได้แก่ ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดไทย-ญี่ปุ่น (JTEPA) ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA) และความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ไทย-นิวซีแลนด์ (TNZCEP) อย่างไรก็ตาม เนื้อหาที่มีการระบุภายในข้อบ่งชี้เป็นเพียงการกำหนดความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนข้อมูล และกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเท่านั้น โดยไม่มีการระบุรายละเอียดที่มากและลงลึกในระดับเทียบเท่าความตกลง GPA แต่อย่างใด ซึ่งจะเห็นได้ว่าไทยยังไม่มีความพร้อมในการเปิดตลาดการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้กับประเทศคู่ภาคี สำหรับการจัดทำความตกลงการค้าเสรีแบบทวิภาคีที่ผ่านมา อย่างไรก็ดี การเปรียบเทียบกฎหมายไทยและความตกลง CPTPP ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 6-2 การเปรียบเทียบกฎหมายไทย และความตกลง CPTPP ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

มาตรา	หมวด	พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้าง 2560	ประเด็น	ความตกลง CPTPP ข้อบทที่ 15
มาตรา 13	หมวด 1 บททั่วไป	ผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินการต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียกับผู้ยื่นข้อเสนอหรือคู่สัญญาในงานนั้น ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่าผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินการตามวรรคหนึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียกับผู้ยื่นข้อเสนอหรือคู่สัญญาในขั้นตอนหนึ่งขั้นตอนใดของการจัดซื้อจัดจ้าง หรือเป็นกรรมการในคณะกรรมการการจัดซื้อจัดจ้าง แต่ไม่มีผลต่อการจัดซื้อจัดจ้างอย่างมีนัยสำคัญ การจัดซื้อจัดจ้างนั้นย่อมไม่เสียไป	ผู้มีส่วนได้เสียกับคู่สัญญา ถ้าไม่มีผลต่อสัญญาอย่างมีนัยสำคัญ ไม่มีผลระงับสัญญานั้นๆ	ใน CPTPP ไม่ได้มีข้อนี้ แต่มีมาตรา 15.18 การสร้างความเชื่อมั่นต่อความสุจริตของวิธีปฏิบัติในการจัดซื้อจัดจ้าง (Ensuring Integrity in Procurement Practices) โดยระบุว่า ภาคีแต่ละฝ่ายต้องสร้างความมั่นใจว่า มีมาตรการทางอาญาหรือทางปกครองเพื่อจัดการปัญหาการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ โดยมาตรการดังกล่าวอาจรวมถึงกระบวนการยกเลิกสิทธิในการเข้าร่วมการจัดซื้อจัดจ้างของภาคีนั้น ไม่ว่าจะเป็นอย่างไม่มีกำหนดหรือตามระยะเวลาที่ระบุ สำหรับผู้เสนอราคาที่ภาคีนั้นได้พิจารณาว่ามีส่วนร่วมในการฉ้อฉล หรือการกระทำผิดกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภายในดินแดนของภาคีนั้น ทั้งนี้ ภาคีแต่ละฝ่ายต้องสร้างความมั่นใจว่า มีนโยบายและกระบวนการเพื่อกำจัดหรือจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนใดๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหรือมีอิทธิพลเหนือการจัดซื้อจัดจ้าง ในระดับที่เป็นไปได้
มาตรา 14	หมวด 1 บททั่วไป	เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปโดยเรียบร้อยและไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อหน่วยงานของรัฐ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐได้ทำการจัดซื้อจัดจ้างขั้นตอนหนึ่งขั้นตอนใดผิดพลาดหรือผิดพลาดเล็กน้อยและไม่มีผลต่อการจัดซื้อจัดจ้างอย่างมีนัยสำคัญ การจัดซื้อจัดจ้างนั้นย่อมไม่เสียไป	ถ้าหน่วยงานรัฐทำผิดพลาด ถ้าไม่มีผลต่อสัญญาอย่างมีนัยสำคัญ ไม่มีผลระงับสัญญานั้นๆ	ใน CPTPP มีมาตรา 15.19 การทบทวนภายในประเทศ (Domestic Review) ระบุว่าภาคีแต่ละฝ่ายต้องคงไว้ จัดตั้งหรือแต่งตั้งหน่วยงานผู้มีอำนาจฝ่ายปกครองหรือฝ่ายตุลาการ (หน่วยงานผู้มีอำนาจทบทวน) อย่างน้อยหนึ่งรายที่เป็นกลางและเป็นอิสระจากหน่วยงานจัดซื้อจัดจ้างของตน เพื่อทำการทบทวนอย่างไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ชักช้า โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ ต่อข้อคัดค้านหรือข้อร้องเรียน (ข้อร้องเรียน) โดยผู้เสนอราคา โดยต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรและเข้าถึงได้โดยทั่วไป
มาตรา 43	หมวด 3 คณะกรรมการ ส่วนที่ 5 คณะกรรมการ พิจารณาอุทธรณ์ และข้อร้องเรียน	ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีอำนาจหน้าที่ ในกรณีที่พิจารณาข้อร้องเรียน แล้วรับฟังได้ว่าหน่วยงานของรัฐมิได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงหรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีอำนาจสั่งระงับการจัดซื้อจัดจ้างไว้ก่อนได้ เว้นแต่จะได้ลงนามในสัญญาจัดซื้อจัดจ้างแล้ว ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์กระทำการตามหน้าที่โดยสุจริต ย่อมได้รับการคุ้มครองไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง	กรณีที่ยื่นฟ้องสัญญาแล้ว ไม่สามารถระงับสัญญาได้ และคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ไม่ต้องรับผิดชอบทางกฎหมาย	ใน CPTPP มีมาตรา 15.19 การทบทวนภายในประเทศ (Domestic Review) ระบุว่าภาคีแต่ละฝ่ายต้องคงไว้ จัดตั้งหรือแต่งตั้งหน่วยงานผู้มีอำนาจฝ่ายปกครองหรือฝ่ายตุลาการ (หน่วยงานผู้มีอำนาจทบทวน) อย่างน้อยหนึ่งรายที่เป็นกลางและเป็นอิสระจากหน่วยงานจัดซื้อจัดจ้างของตน เพื่อทำการทบทวนอย่างไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ชักช้า โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ ต่อข้อคัดค้านหรือข้อร้องเรียน (ข้อร้องเรียน) โดยผู้เสนอราคา โดยต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรและเข้าถึงได้โดยทั่วไป

มาตรา	หมวด	พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้าง 2560	ประเด็น	ความตกลง CPTPP ข้อบทที่ 15
มาตรา 56	หมวด 6 การ จัดซื้อจัดจ้าง	ในกรณีหน่วยงานของรัฐในต่างประเทศหรือมีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติในต่างประเทศจะทำการจัดซื้อจัดจ้างโดยใช้วิธีคัดเลือกหรือวิธีเฉพาะเจาะจง โดยไม่ใช้วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไปก่อนก็ได้ รัฐมนตรีอาจออกระเบียบเพื่อกำหนดรายละเอียดอื่นของการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุตามวรรคหนึ่งเพิ่มเติมได้ตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการ	ไม่ได้มีการระบุเวลาที่ชัดเจนในการประกาศ	ใน CPTPP กล่าวว่าให้มีการประกาศล่วงหน้าเป็นระยะเวลาสั้นเพียงพอที่จะให้ผู้เสนอราคาที่สนใจสามารถยื่นคำร้องเข้าร่วมการจัดซื้อจัดจ้างนั้น หรือถ้ากรณีที่จะจำกัดจำนวนผู้เสนอราคา ต้องมีหลักเกณฑ์และเหตุผลในการตัดสินใจลงประกาศอิเล็กทรอนิกส์ให้ทราบโดยทั่วกัน
มาตรา 60	หมวด 6 การจัดซื้อจัดจ้าง	ในกรณีที่ต้องมีการจ้างออกแบบรวมก่อสร้างซึ่งไม่อาจจัดให้มีแบบรูปรายการงานก่อสร้างตามวรรคหนึ่งได้ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการตามวรรคหนึ่ง โดยกรณีใดที่จะจ้างออกแบบรวมก่อสร้างต้องพิจารณาความเหมาะสมของโครงการและวงเงินด้วย ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการจ้างออกแบบรวมก่อสร้างให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด	การจ้างออกแบบรวมก่อสร้างได้รับการยกเว้น	ใน CPTPP ไม่ได้แยกกรณีการจ้างออกแบบรวมก่อสร้างให้ถือเป็นกรณีเดียวกับการจัดซื้อจัดจ้างอื่นๆ

มาตรา	หมวด	พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้าง 2560	ประเด็น	ความตกลง CPTPP ข้อบทที่ 15
มาตรา 70	หมวด 7 งานจ้างที่ปรึกษา	<p>งานจ้างที่ปรึกษา ให้หน่วยงานของรัฐเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งตามมาตรา 69 ตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้</p> <p>(1) งานจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป <u>ให้ใช้กับงานที่ไม่ซับซ้อน</u> งานที่มีลักษณะเป็นงานประจำของหน่วยงานของรัฐ หรืองานที่มีมาตรฐานตามหลักวิชาชีพ และมีที่ปรึกษาซึ่งสามารถทำงานนั้นได้เป็นการทั่วไป</p> <p>(2) งานจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือก ให้กระทำได้ในกรณีดังต่อไปนี้</p> <p>(ก) ใช้วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไปแล้ว แต่ไม่มีผู้ยื่นข้อเสนอ หรือข้อเสนอที่ไม่ได้รับการคัดเลือก</p> <p>(ข) <u>เป็นงานที่ซับซ้อน ซับซ้อนมาก หรือที่มีเทคนิคเฉพาะไม่เหมาะที่จะดำเนินการ โดยวิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป</u></p> <p>(ค) เป็นงานจ้างที่มีที่ปรึกษาในงานที่จะจ้างนั้นจำนวนจำกัด</p> <p>...(ช) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง</p> <p>ให้คณะกรรมการนโยบายมีอำนาจประกาศในระบบเครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลาง กำหนดกรณีตัวอย่างของงานที่ไม่ซับซ้อนตาม (1) หรืองานที่ซับซ้อน ซับซ้อนมาก หรือที่มีเทคนิคเฉพาะตาม (2) (ข)</p> <p>รัฐมนตรีอาจออกระเบียบเพื่อกำหนดรายละเอียดอื่นของงานจ้างที่ปรึกษาตามวรรคหนึ่งเพิ่มเติมได้ ตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการ</p>	มีการแบ่งประเภทสัญญาตามลักษณะงาน	ใน CPTPP ไม่ได้แยกประเภทของงานจ้างออกมาเป็นที่ปรึกษา และไม่ได้แบ่งประเภทแบบที่ไทยแบ่ง (ไม่ซับซ้อน/ซับซ้อน/ซับซ้อนมาก) แต่บอกให้มีการประกาศรายละเอียดในเอกสาร เช่น ชื่อที่อยู่ในการติดต่อ / รายละเอียดการจัดซื้อจัดจ้าง / วันเวลายื่นข้อเสนอ ฯลฯ โดยต้องประกาศทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือมาตรา 15.10 สามารถใช้วิธีคัดเลือกได้ โดยมีเงื่อนไขข้อยกเว้นในมาตรานี้ บางข้อคล้ายกับ พ.ร.บ. ของไทย บางข้อ CPTPP มีรายละเอียดระบุมากกว่า เช่น กรณีก่อสร้างต้องวงเงินไม่เกินร้อยละ 50 ของมูลค่าสัญญาเริ่มต้น บางข้อใน พ.ร.บ. ไทยมีแต่ CPTPP ไม่มี เช่น (ข) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งตรงนี้เปิดให้ ร.ม.ว. สามารถใช้อำนาจได้

มาตรา	หมวด	พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้าง 2560	ประเด็น	ความตกลง CPTP ข้อบทที่ 15
มาตรา 79	หมวด 8 งานจ้างออกแบบ หรือควบคุมงาน ก่อสร้าง	งานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้างอาคารทำได้ โดยวิธีดังต่อไปนี้ (1) วิธีประกาศเชิญชวนทั่วไป (2) วิธีคัดเลือก (3) วิธีเฉพาะเจาะจง (4) วิธีประกวดแบบ	มีการแบ่งวิธีจัดซื้อจัดจ้าง สำหรับงานออกแบบหรือ ก่อสร้าง	ใน CPTP ไม่ได้แบ่งวิธีจัดซื้อจัดจ้างเป็นพิเศษสำหรับ งานออกแบบหรือก่อสร้าง ให้ใช้กฎเกณฑ์เดียวกับการ จัดซื้อจัดจ้างอื่นๆ
มาตรา 95	หมวด 9 การทำสัญญา	สัญญาที่ทำในราชอาณาจักรต้องมีข้อตกลงในการห้าม คู่สัญญาไปจ้างช่วงให้ผู้อื่นทำอีกทอดหนึ่ง ไม่ว่าทั้งหมด หรือแต่บางส่วน เว้นแต่การจ้างช่วงแต่บางส่วนที่ได้รับ อนุญาตจากหน่วยงานของรัฐที่เป็นคู่สัญญาแล้ว ถ้า คู่สัญญาไปจ้างช่วงโดยฝ่าฝืนข้อตกลงดังกล่าว ต้อง กำหนดให้มีค่าปรับสำหรับการฝ่าฝืนข้อตกลงนั้นไม่น้อย กว่าร้อยละสิบของวงเงินของงานที่จ้างช่วงตามสัญญา	ค่าปรับกรณีจ้างช่วง	ใน CPTP ไม่ได้ลงรายละเอียดไปถึงการจ้างช่วงและ ค่าปรับ

มาตรา	หมวด	พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้าง 2560	ประเด็น	ความตกลง CPTPP ข้อบทที่ 15
มาตรา 97	หมวด 9 การทำสัญญา	<p>การแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลงตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง หากมีความจำเป็นต้องเพิ่มหรือลดวงเงิน หรือเพิ่มหรือลดระยะเวลาส่งมอบหรือระยะเวลาในการทำงาน ให้ตกลงพร้อมกันไป ในกรณีที่มีการแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลงเพื่อเพิ่มวงเงิน เมื่อรวมวงเงินตามสัญญาหรือข้อตกลงเดิมและวงเงินที่เพิ่มขึ้นใหม่แล้ว หากวงเงินรวมดังกล่าวมีผลทำให้ผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างเปลี่ยนแปลงไปจะต้องดำเนินการให้ผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างตามวงเงินรวมดังกล่าวเป็นผู้อนุมัติการแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลงด้วย</p> <p>ในกรณีที่มีการแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลงเพื่อลดวงเงิน ให้ผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างตามวงเงินเดิมเป็นผู้อนุมัติการแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลง</p>	ไม่มีการกำหนดวงเงินเพิ่ม ซึ่งเป็นข้อกังวลว่าอาจเป็นช่องโหว่ให้ทุจริตแต่ไม่ได้เกี่ยวกับประเด็น CPTPP	CPTPP ไม่ได้ระบุในส่วนนี้
มาตรา 115	หมวด 14 การอุทธรณ์	<p>ผู้มีสิทธิอุทธรณ์จะยื่นอุทธรณ์ในเรื่องดังต่อไปนี้ไม่ได้</p> <p>(1) การเลือกใช้วิธีการจัดซื้อจัดจ้างหรือเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาผลการจัดซื้อจัดจ้างตามพระราชบัญญัตินี้ของหน่วยงานของรัฐ</p> <p>(2) การยกเลิกการจัดซื้อจัดจ้างตามมาตรา ๖๗</p> <p>(3) การละเว้นการอ้างถึงพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงระเบียบ หรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดซื้อจัดจ้างในประกาศ เอกสาร หรือหนังสือเชิญชวนของหน่วยงานของรัฐ</p> <p>(4) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง</p>	อาจจะไม่โปร่งใส	CPTPP ไม่ได้ระบุในส่วนนี้ - ข้อสังเกต การมีวงเล็บ (4) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงจะเป็นการเปิดกว้างไป อาจจะไม่สอดคล้องกับ CPTPP

มาตรา	หมวด	พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้าง 2560	ประเด็น	ความตกลง CPTP ข้อบทที่ 15
มาตรา 119	หมวด 14 การ อุทธรณ์	<p>มาตรา 119 เมื่อได้รับรายงานจากหน่วยงานของรัฐตาม มาตรา 118 ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์พิจารณา อุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ รายงานดังกล่าวหากเรื่องใดไม่อาจพิจารณาได้ทันใน กำหนดนั้น ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ขยาย ระยะเวลาออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว และแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ และผู้ชนะการจัดซื้อจัดจ้างหรือผู้ได้รับการคัดเลือกทราบ</p> <p>ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์เห็นว่าไม่ผลต่อ การจัดซื้อจัดจ้างอย่างมีนัยสำคัญ ให้คณะกรรมการ พิจารณาอุทธรณ์สั่งให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการให้มีการ จัดซื้อจัดจ้างใหม่หรือเริ่มจากขั้นตอนใดตามที่เห็นสมควร ในกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์เห็นว่าอุทธรณ์ฟัง ไม่ขึ้นหรือไม่มีผลต่อการจัดซื้อจัดจ้างอย่างมีนัยสำคัญ ให้ แจ้งหน่วยงานของรัฐเพื่อทำการจัดซื้อจัดจ้างต่อไป โดย การวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ให้เป็นที่ ที่สุด</p> <p>ผู้อุทธรณ์ผู้ใดไม่พอใจคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ พิจารณาอุทธรณ์ หรือการยุติเรื่องตามวรรคสี่และเห็นว่า หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบค่าเสียหาย ผู้นั้นมีสิทธิ ฟ้องคดีต่อศาลเพื่อเรียกให้หน่วยงานของรัฐชดเชย ค่าเสียหายได้ แต่การฟ้องคดีดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อ การจัดซื้อจัดจ้างที่หน่วยงานของรัฐได้ลงนามในสัญญา จัดซื้อจัดจ้างนั้นแล้ว</p>	อาจจะไม่โปร่งใส	<p>ใน CPTP หน่วยงานจัดซื้อจัดจ้างนั้นต้องให้การ พิจารณาข้อร้องเรียนอย่างเป็นกลางและภายในเวลาที่ เหมาะสม ในลักษณะที่จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ สิทธิของผู้เสนอราคาในการเข้าร่วมการจัดซื้อจัดจ้างที่ กำลังดำเนินอยู่หรือในอนาคต หรือเสียหายแก่สิทธิในการ แสวงหามาตรการแก้ไขภายใต้กระบวนการทบทวนทาง ปกครองและตุลาการ และภาคีแต่ละฝ่ายต้องทำให้ข้อมูล เกี่ยวกับกลไกการร้องเรียนของตนสามารถเข้าถึงได้ โดยทั่วไป (CPTP ไม่ได้กล่าวว่าถ้าเลยเวลาแล้ว กรรมการพิจารณาไม่เสร็จ ผู้เสนอราคาจะเสียสิทธิในการ อุทธรณ์ไป) และมีมาตรการชั่วคราวระหว่างการแก้ปัญหา เพื่อรักษาโอกาสของผู้เสนอราคา รวมถึงอาจมีการชดเชย (ทั้งนี้วงเงินชดเชยไม่เกินต้นทุนที่เกิดขึ้นอย่าง สมเหตุสมผลจากการเตรียมประกวดราคานั้น)</p>

ที่มา: บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลจากหลายแหล่งข้อมูล

นอกเหนือจากตารางข้างต้น ภายใต้กรอบความตกลง CPTPP ยังได้มีเงื่อนไขบางประการ ที่ไม่ปรากฏภายใต้ พ.ร.บ. จัดซื้อจัดจ้าง 2560 โดยสามารถสรุปได้ดัง 4 ประเด็นดังนี้

- ใน CPTPP ระบุว่าถ้ากรณีที่ผู้เสนอราคาไม่ได้รับการคัดเลือก หน่วยงานนั้นๆ ต้องแจ้งต่อผู้เสนอราคา และอธิบายเหตุผลอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรถึงการตัดสินใจดังกล่าว (ปัจจุบันไทยมีการแจ้งว่าไม่ได้รับการเลือก แต่ไม่ได้มีการแจ้งถึงเหตุผลที่ไม่ได้รับการเลือก)
- ใน CPTPP กล่าวว่าหลักการทั่วไปให้ประกาศล่วงหน้า 25 วัน ถ้าเร่งด่วนต้องมีเวลาอย่างน้อย 10 วัน และวันหมดเขตการยื่น ประสงค์ต้องไม่น้อยกว่า 40 วัน นับจากวันประกาศ (ทั้งนี้ อาจจะสามารถลดเวลาได้ถ้าประกาศทางอิเล็กทรอนิกส์) โดยในประกาศต้องมีรายละเอียดระบุไว้ โดยกรอบเวลานี้ ต้องให้เหมือนกันทุกราย
- กรอบความตกลง CPTPP ระบุให้ต้องมีการเก็บรักษาข้อมูลผู้ชนะการประกวดอย่างน้อย 3 ปี หลังจากมีการตัดสินผู้ชนะ (ปัจจุบันไทยไม่มีการระบุในส่วนนี้)
- CPTPP กำหนดให้ใช้มาตรฐานสากล (International Standard) แต่ปัจจุบันไทยใช้มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.) ดังนั้น ไทยอาจต้องมีการเจรจาต่อรอง เพื่อให้เกิดการยอมรับในคุณภาพสินค้าตามมาตรฐาน มอก. เทียบเคียงกับมาตรฐานสากล (Mutual Recognition)

สำหรับประเทศไทยแล้ว ในหัวข้อเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐอาจเป็นการยกระดับมาตรฐานให้สูงขึ้นและมีกฎระเบียบที่ชัดเจน ทั้งนี้ ต้องมีการหารือถึงการกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำและข้อสงวนที่เหมาะสมกับบริบทการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

สรุปความพร้อมและปัญหาอุปสรรคด้านการเปิดตลาด และการใช้ประโยชน์จากการเข้าสู่ตลาดของประเทศสมาชิกได้ดังนี้

ตารางที่ 6-3 สรุปความพร้อมและปัญหาอุปสรรคด้านการเปิดตลาด และการใช้ประโยชน์จากการเข้าสู่ตลาดของประเทศสมาชิก

ประเด็นสำคัญ	พันธกรณีความตกลง CPTPP	สถานะของไทย	ความพร้อม/ปัญหาอุปสรรค
การค้าสินค้า	CPTPP กำหนดให้ภาคีต้องให้การปฏิบัติต่อสินค้าของภาคีอื่น ในลักษณะที่ไม่ต้องไปกว่าสินค้าของตน รวมถึงต้องลดอัตราภาษีศุลกากรกับสินค้าที่ได้รับถิ่นกำเนิดอย่างต่อเนื่อง โดยเป็นไปตามที่กำหนดในตารางข้อผูกพันภาษีศุลกากรในภาคผนวก	ปัจจุบัน ประเทศไทยมีการยกเลิกภาษีศุลกากรสำหรับสินค้านำเข้าจากประเทศคู่เจรจาในระดับที่สูงมากอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยจะได้รับผลกระทบจากการเปิดตลาดให้แก่ประเทศที่ไทยยังไม่มีเจรจา FTA ด้วย ซึ่งได้แก่ แคนาดา และเม็กซิโก อาจไหลเข้าสู่ตลาดในประเทศมากขึ้น	ประเทศไทยอาจเจรจาขอสงวนการยกเลิกภาษีนำเข้าสำหรับสินค้าอ่อนไหวบางรายการ ลดภาษีนำเข้าสำหรับสินค้าอ่อนไหวแต่คงอัตราสุดท้ายไว้ที่ร้อยละ 5 หรือขยายระยะเวลาการลดภาษีให้นานที่สุด เพื่อให้ภาคธุรกิจสามารถปรับตัวรับการแข่งขันที่เข้มข้นขึ้นได้ ตัวอย่างสินค้าอ่อนไหว เช่น เครื่องในสัตว์ ผลไม้เมืองหนาว เมล็ดกาแฟ ปลาป่น เครื่องสำอาง พลาสติก เครื่องหนัง เสื้อขนแกะ เสื้อผ้าฝ้าย ผลิตภัณฑ์เหล็กและอะลูมิเนียม เครื่องใช้ไฟฟ้า ส่วนประกอบยานยนต์ และเฟอร์นิเจอร์ อย่างไรก็ดี เศรษฐกิจไทยมีการพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศในระดับสูง ผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์ทางตรงจากการเข้าถึงสินค้าที่มีการใช้วัตถุดิบจากต่างประเทศในกระบวนการผลิต ในราคาที่ต่ำลง ทั้งนี้ ภาครัฐต้องมีแนวทางการเตรียมการปรับตัวภายในประเทศ โดยจัดทำการแจ้งเตือนล่วงหน้า (Early Warning) รวมทั้งสนับสนุนเงินทุนและความช่วยเหลือด้านวิชาการและการตลาดแก่ผู้ประกอบการ เพื่อลดผลกระทบจากการเข้ามารุกตลาดของสินค้าจากสมาชิก CPTPP หากการเปิดเสรีทางการค้าภายใต้ CPTPP ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่ออุตสาหกรรมในประเทศที่ผลิตสินค้าที่คล้ายคลึงกันหรือสินค้าที่แข่งขันกันโดยตรง ไทยสามารถบังคับใช้มาตรการปกป้องการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้นในระยะเวลาปรับตัวได้

ประเด็นสำคัญ	พันธกรณีความตกลง CPTPP	สถานะของไทย	ความพร้อม/ปัญหาอุปสรรค
การค้าบริการและการลงทุน	<p>รายการข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุนภายใต้ความตกลง CPTPP ถูกจัดทำในรูปแบบที่เรียกว่า Negative List</p> <p>สำหรับแนวทางการจัดทำรายการข้อผูกพันการเปิดตลาดในรูปแบบนี้ ภาครัฐต้องผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุนในทุกสาขาหรือกิจกรรมอย่างเสรี ยกเว้นสาขาหรือกิจกรรมที่ได้รับมาตรการที่มีอยู่ของภาครัฐไว้ในรายการข้อผูกพันของตน มาตรการดังกล่าวถูกเรียกว่ามาตรการที่ไม่สอดคล้องกับพันธกรณี หรือข้อสงวน</p>	<p>ประเทศไทยผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุนภายใต้ความตกลงการค้าเสรีที่มีอยู่เดิม เช่น AFAS และ ACIA AANZFTA TAFTA JTEPA และ TCFTA แต่จัดทำรายการข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุนในรูปแบบที่เรียกว่า Positive List</p>	<p>ไทยต้องจัดทำรายการข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุนในรูปแบบ Negative List ให้เป็นไปอย่างรัดกุมและระมัดระวัง และอยู่บนพื้นฐานของหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขภายใต้กฎระเบียบและมาตรการที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะสาขาหรือกิจกรรมที่มีความอ่อนไหว หรือยังไม่มีในประเทศในปัจจุบัน โดยจากการวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันในสาขาบริการของไทยและสมาชิก CPTPP พบว่า ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และแคนาดา มีส่วนแบ่งตลาดการส่งออกบริการบางสาขาที่สูงกว่าไทย เช่น บริการด้านการขนส่ง บริการด้านการก่อสร้าง และบริการด้านการเงินและการประกันภัย ไทยควรมีท่าทีเชิงรับสำหรับบริการที่ประเทศเหล่านี้มีความสามารถทางการแข่งขันในระดับสูง นอกจากนี้ บริการด้านการขนส่ง เป็นสาขาบริการที่ไทยต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากไทยมีการพึ่งพาการนำเข้าบริการสาขาดังกล่าวในระดับที่ค่อนข้างสูง รวมถึงญี่ปุ่นและสิงคโปร์มีความสามารถทางการแข่งขันในระดับสูงโดยเปรียบเทียบ ดังนั้น การเข้าร่วม CPTPP ถือเป็นความท้าทายของไทย เนื่องจากการแข่งขันในสาขาบริการดังกล่าวอาจเพิ่มมากขึ้น</p> <p>ทั้งนี้ หากไทยดำเนินการจัดทำรายการข้อผูกพันในรูปแบบข้างต้น อาจต้องทบทวนและแก้ไขกฎระเบียบและมาตรการในประเทศ เพื่อให้สามารถรองรับการเปิดเสรีในระดับสูงได้ อย่างไรก็ตาม หน่วยงานผู้รับผิดชอบอาจใช้รายการข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุนภายใต้สนธิสัญญาทางไมตรีและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับสหรัฐ (Treaty of Amity and Economic Relations between the Kingdom of Thailand and the United States of America) และแผนการจัดทำรายการข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุนภายใต้ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) เป็นต้นแบบในการจัดทำรายการข้อผูกพันการเปิดตลาดในรูปแบบ Negative List</p>

ประเด็นสำคัญ	พันธกรณีความตกลง CPTPP	สถานะของไทย	ความพร้อม/ปัญหาอุปสรรค
การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ	<p>ความตกลง CPTPP กำหนดให้ภาคีต้องผูกพันการเปิดตลาดการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ โดยระบุหน่วยงานราชการ สินค้า บริการ และมูลค่าขั้นต่ำ ที่กำหนดให้การจัดซื้อจัดจ้างตกอยู่ภายใต้ข้อบังคับของบทนี้</p> <p>รายการข้อผูกพันภายใต้ภาคผนวกของบทนี้ครอบคลุมหน่วยงานราชการ ส่วนกลาง หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ</p>	<p>ปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่เข้าร่วมเป็นภาคีความตกลงว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การการค้าโลก (WTO Agreement on Government Procurement: GPA) แต่เป็นเพียงประเทศผู้สังเกตการณ์ (Observer)</p> <p>การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของไทยจะเป็นไปตามหลักการและแนวปฏิบัติของกฎระเบียบและมาตรการในประเทศ โดยกฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่สำคัญของไทย ได้แก่ พรราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560</p>	<p>ประเทศไทยได้เจรจาข้อบทยกเว้นด้วยการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐภายใต้ความตกลงการค้าเสรีที่มีอยู่เดิม ได้แก่ JTEPA TAFTA และ TNZCEP อย่างไรก็ตาม ความตกลงเหล่านี้เพียงแต่กำหนดกรอบความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อมูลด้านการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ไม่มีการผูกพันการเปิดตลาด หรือผูกพันรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐในระดับที่เทียบเท่าความตกลง GPA แต่อย่างใด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศกำลังพัฒนาที่ยังไม่มีประสบการณ์ในการเปิดเสรีการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศใดมาก่อน</p> <p>เมื่อเปรียบเทียบกฎหมายด้านการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของไทยกับบทบัญญัติว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐภายใต้ CPTPP พบว่า มีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขบางประการ ภายใต้ความตกลง CPTPP ยังไม่ปรากฏอยู่ในกฎหมายของไทย เช่น การกำหนดมูลค่าขั้นต่ำ และการอธิบายเหตุผลแก่ผู้เสนอราคาที่ไม่ได้รับการคัดเลือกอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ดังนั้น ไทยต้องทบทวนและแก้ไขกฎหมายในประเทศให้สอดคล้องกับพันธกรณีในบทนี้</p> <p>อย่างไรก็ดี สมาชิก CPTPP บางประเทศ ได้แก่ บรูไน มาเลเซีย และเวียดนาม คงไว้ซึ่งมาตรการเปลี่ยนผ่าน และชะลอการปรับใช้พันธกรณีบางส่วนของบทนี้ เนื่องจากประเทศเหล่านี้เป็นประเทศกำลังพัฒนาที่ผู้ประกอบการธุรกิจในประเทศอาจยังไม่พร้อมแข่งขันกับผู้ประกอบการจากภาคีอื่น หรือกฎระเบียบและมาตรการในประเทศยังไม่สอดคล้องกับพันธกรณีของบทนี้ การเจรจาขอระยะเวลาการเปลี่ยนผ่านจึงมีความเป็นไปได้สำหรับประเทศไทย</p>

ที่มา: บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

6.2 ความพร้อมและปัญหาอุปสรรคด้านกฎระเบียบ และการใช้ประโยชน์ ทางด้านกฎระเบียบของประเทศสมาชิก

หัวข้อนี้จะเป็นการนำเสนอประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีในด้านการกฎเกณฑ์และกฎระเบียบที่ผูกพันภายใต้ความตกลง CPTPP เพื่อวิเคราะห์ความพร้อมและปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในกรณีที่ประเทศไทยเข้าร่วมความตกลง CPTPP ซึ่งข้อบทด้านกฎเกณฑ์นี้ครอบคลุมในหลายประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้า นโยบายการแข่งขัน รัฐวิสาหกิจ ทรัพย์สินทางปัญญา แรงงาน สิ่งแวดล้อม ความร่วมมือ การพัฒนา และความโปร่งใส การจัดการสถาบัน และกฎหมาย และสาธารณสุข

6.2.1 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้า

➤ การยกเลิกการอุดหนุนการส่งออกสินค้า

ความตกลง CPTPP ยังกำหนดให้สมาชิกยกเลิกการอุดหนุนการส่งออกสินค้าเกษตรที่ส่งออกไปยังสมาชิกอื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการประชุมรัฐมนตรีขององค์การการค้าโลกสมัยสามัญครั้งที่ 10 (MC10) วันที่ 15 – 19 ธันวาคม 2558 ณ กรุงไนโรบี สาธารณรัฐเคนยา ข้อกำหนดดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้าเกษตรของไทยในตลาดของสมาชิก CPTPP และตลาดโลก นอกจากนี้ ไทยจะได้รับประโยชน์จากการยกเลิกอัตราภาษีในโควตาที่สมาชิก CPTPP ผูกพันไว้ภายใต้กรอบความตกลงองค์การการค้าโลก เช่น การยกเลิกอัตราภาษีในโควตาของแคนาดาทันทีที่ความตกลงมีผลบังคับใช้ หรือการยกเลิกอัตราภาษีในโควตาของญี่ปุ่นภายหลังความตกลงมีผลบังคับใช้เป็นระยะเวลา 21 ปี

➤ สินค้าใช้แล้วที่ผ่านกระบวนการผลิตใหม่ (Remanufactured Goods)

ความตกลง CPTPP ไม่อนุญาตให้ประเทศสมาชิกบังคับใช้มาตรการจำกัดหรือห้ามการนำเข้าสินค้าใช้แล้วที่ผ่านกระบวนการผลิตใหม่ (Remanufactured Goods) หากไทยเข้าร่วมความตกลง อาจส่งผลให้ไทยต้องทบทวนกฎหมายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดหรือห้ามการนำเข้าสินค้าดังกล่าว ทั้งนี้ สินค้าใช้แล้วที่ผ่านกระบวนการผลิตใหม่ไม่ถือว่าเป็นสินค้าเก่า (Used Goods) หรือสินค้าเก่าที่นำมากลับมาผลิตใหม่ (Recycled Goods) แต่เป็นสินค้าที่ผ่านการใช้งานมาแล้วในระบอบหนึ่ง แต่มีการนำมาแปรสภาพให้มีคุณสมบัติการใช้งานให้เหมือนสินค้าใหม่ (Same as new) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยืดอายุการใช้งานของสินค้านั้นๆ

อย่างไรก็ตาม สินค้าใช้แล้วที่ผ่านกระบวนการผลิตใหม่เป็นสินค้าที่ไทยน่าจะมีความศักยภาพการส่งออก เนื่องจากผู้ประกอบการไทยมีความสามารถในการผลิตและซ่อมแซมสินค้าในระดับสูง อีกทั้งไทยยังเป็นฐานการผลิตที่สำคัญในสินค้าหลายประเภท เช่น ยานยนต์และชิ้นส่วน เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ หากไทยจะสนับสนุนการผลิตสินค้าใช้แล้วที่ผ่านกระบวนการผลิตใหม่ ภาครัฐต้องเร่งให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการขยะและการนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ

➤ สินค้าประเภท Modern Biotechnology

ความตกลง CPTPP ให้คำนิยามสินค้าประเภท Modern Biotechnology ครอบคลุมสินค้าเกษตร ปลาและผลิตภัณฑ์ปลา ที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ ยกเว้นผลิตภัณฑ์ยา โดยกำหนดให้สมาชิกตระหนักถึงความสำคัญของความโปร่งใส ความร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้าประเภท Modern Biotechnology และเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวต่อสาธารณะ แต่ไม่ได้เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกต้องปรับแก้กฎหมายภายในประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสินค้าประเภท Modern Technology และ ไม่มีส่วนใดในความตกลงที่กำหนดพันธกรณีการเปิดตลาดสินค้าดังกล่าว

ปัจจุบัน ไทยมี พ.ร.บ. กักพืช พ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งไม่อนุญาตให้มีการนำเข้าพืช GMO เพื่อการค้า เว้นแต่ถั่วเหลืองและข้าวโพด GMO เพื่อใช้ในอุตสาหกรรม หรือนำเข้ามาเพื่อทดลองหรือวิจัย ซึ่งจะพิจารณาเป็นรายกรณี หากไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกความตกลง CPTPP พ.ร.บ. กักพืช ยังสามารถใช้บังคับและควบคุมการนำเข้าสินค้าดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม ไทยอาจจะต้องมีการพิจารณากฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการนำเข้าสินค้า และควบคุมการกระจายสินค้า GMO ภายในประเทศในอนาคต เพื่อสร้างความมั่นใจว่าสินค้าที่ผ่านการตัดแต่งพันธุกรรมจะไม่ปนเปื้อนสินค้าอื่น

➤ กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า

ข้อบทกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าและกระบวนการผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้ากำหนดข้อบังคับในการพิจารณาว่าสินค้าที่มีการซื้อขายระหว่างสมาชิก CPTPP เป็นสินค้าที่ผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้า สมาชิก CPTPP ที่มีการนำเข้าสินค้าดังกล่าวจากสมาชิกอื่น จะต้องให้สิทธิพิเศษทางภาษีตั้งที่ได้ระบุในตารางข้อผูกพันภาษีศุลกากร โดยภายใต้ความตกลงฉบับนี้ สินค้าจะผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้าก็ต่อเมื่อสินค้านั้นเป็น (1) สินค้าที่ได้มาหรือผลิตทั้งหมดในดินแดน

ของประเทศสมาชิก (2) สินค้าที่มีการผลิตทั้งหมดในดินแดนของประเทศสมาชิก โดยใช้วัตถุดิบที่ผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้า หรือ (3) สินค้าที่มีการผลิตทั้งหมดในดินแดนของประเทศสมาชิก โดยใช้วัตถุดิบที่ไม่ผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้า แต่มีคุณสมบัติตามข้อกำหนดในภาคผนวกของบทนี้ (กฎถิ่นกำเนิดเฉพาะรายสินค้า) หลักเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงพิกัดศุลกากร (Change in Tariff Classification: CTC) ถูกนำมาใช้ในการพิจารณาให้สินค้าที่มีส่วนผสมของวัตถุดิบที่ไม่ผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้า ผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้า โดยสินค้าทุกรายการได้รับการกำหนดให้มีหลักเกณฑ์ดังกล่าว ยกเว้นยานยนต์และส่วนประกอบบางรายการ

ข้อบทกฏว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของความตกลงการค้าเสรี โดยทั่วไปอยู่แล้ว เพื่อที่จะกำหนดว่าสินค้าใดที่จะได้รับอัตรารภาษีพิเศษที่ผูกพันกันระหว่างสมาชิก กฏว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความง่ายในการเข้าสู่ตลาดของประเทศสมาชิก นอกจากนี้ ความตกลง CPTPP อนุญาตให้มีการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าได้ กล่าวคือ การผลิตที่มีการใช้วัตถุดิบที่ไม่ผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้า สามารถนำมูลค่าการผลิตในส่วนที่ผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้าของสินค้าไปสะสมต่อไปได้ เพื่อใช้ในการพิจารณาการผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้าของสินค้าดังกล่าวต่อไป หากไทยเข้าร่วมความตกลง CPTPP วัตถุดิบภายในประเทศของไทยจะน่าดึงดูดมากขึ้นในสายตาของผู้ประกอบการในประเทศสมาชิกที่ต้องการใช้ประโยชน์จากสิทธิประโยชน์ทางภาษีภายใต้ความตกลงฉบับนี้ ซึ่งจะช่วยยกระดับความสัมพันธ์ของกระบวนการผลิตไทยในห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

ภายใต้ความตกลง CPTPP กฏว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าสำหรับสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมีวิธีการที่แตกต่างจากความตกลงการค้าเสรีที่ไทยเป็นสมาชิกในปัจจุบัน การผลิตสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มถูกกำหนดให้ใช้วัตถุดิบจากสมาชิกเท่านั้น ถึงจะถือได้ว่าเป็นสินค้าที่ผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้าและสามารถใช้สิทธิพิเศษทางภาษีภายใต้ความตกลงฉบับนี้ได้ อย่างไรก็ตาม มีข้อยกเว้นสำหรับวัตถุดิบที่อยู่ในรายการวัตถุดิบขาดแคลน (Short Supply List of Products) ซึ่งถึงแม้ว่าสินค้าสิ่งทอหรือเครื่องนุ่งห่มจะใช้วัตถุดิบจากประเทศนอกภาคี แต่มีคุณสมบัติเป็นไปตามข้อกำหนดของการใช้ขั้นสุดท้าย (End Use Requirement) สินค้าดังกล่าวจะยังได้รับถิ่นกำเนิดสินค้า โดยวัตถุดิบที่อยู่ในรายการดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นผ้าที่ใช้ในการผลิตเครื่องนุ่งห่มสำหรับสตรี ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าไทยจะไม่ใช่อุปสงค์สินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มรายใหญ่ของโลก แต่มีธุรกิจการผลิตเครื่องนุ่งห่มและออกแบบแฟชั่นของไทย โดยเฉพาะกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม ที่ประสบความสำเร็จและมีชื่อเสียงระดับโลก การอำนวยความสะดวกภายใต้ข้อบทกฏว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า โดยเฉพาะการอนุญาตให้มีการสะสมถิ่นกำเนิดสินค้าได้ จะเป็นโอกาสสำหรับธุรกิจเหล่านี้ในการเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานของสมาชิก CPTPP

➤ วิธีการศุลกากรและการอำนวยความสะดวกทางการค้า

ข้อบ่งชี้ด้วยวิธีการศุลกากรและการอำนวยความสะดวกทางการค้า ภายใต้ความตกลง CPTPP กำหนดพันธกรณีที่สอดคล้องกับความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้า ภายใต้ข้อตกลงการค้าโลก (World Trade Organization Agreement on Trade Facilitation) และมีการขยายขอบเขตข้อผูกพันเหล่านี้ในบางกรณี ซึ่งจุดมุ่งหมายของข้อบ่งชี้ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายสินค้าข้ามพรมแดน รวมถึงสร้างความมั่นใจในกระบวนการพิธีการศุลกากรและหลักการปฏิบัติที่มีความโปร่งใสและคาดการณ์ได้ ความเชื่อมั่นด้านพิธีการศุลกากรจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ส่งออก โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งสินค้าข้ามแดนและเพิ่มการส่งออกสินค้า ซึ่งจะนำไปสู่การลดต้นทุนทางการค้าและลดขั้นตอนพิธีการศุลกากรสำหรับผู้ค้า

CPTPP มีการกำหนดให้หน่วยงานของศุลกากรให้คำวินิจฉัยการประเมินมูลค่าการนำเข้า ซึ่งจะเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและการคาดการณ์สำหรับผู้ส่งออกไทยและทำให้การดำเนินงานเป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และข้อกำหนดด้านศุลกากร การดำเนินธุรกิจของไทย การบริการของกรมศุลกากรของไทยจะต้องมีแหล่งข้อมูลในการจัดการการคาดการณ์เกี่ยวกับการกำหนดมูลค่าทางศุลกากร แต่อาจมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ของผู้ส่งออกไทย นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนการให้บริการศุลกากรของไทยในการดำเนินการปกป้องพรมแดนของไทย โดยมีกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานอย่างใกล้ชิด รวมถึงการแบ่งปันข้อมูลเพื่อการตรวจสอบการดำเนินงานของผู้ค้า อย่างไรก็ตาม ไทยจะต้องดำเนินการแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาการคงการบังคับใช้คำวินิจฉัยล่วงหน้า (Advance Rulings) เป็นอย่างน้อย 3 ปี จากที่กำหนดให้มีผลบังคับใช้เป็นระยะเวลา 2 ปี ภายใต้พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

➤ มาตรการเยียวยาทางการค้า

การเยียวยาทางการค้าจะช่วยให้รัฐบาลสามารถให้การคุ้มครองชั่วคราวแก่อุตสาหกรรมในประเทศจากการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมจากต่างประเทศ หรือการเพิ่มขึ้นของการนำเข้าที่เกินความคาดหมาย โดยกฎขององค์การการค้าโลกครอบคลุมการคุ้มครองทางการค้า 3 ประเภท คือ (1) ภาษีการป้องกันการทุ่มตลาด (2) เงินอุดหนุนและมาตรการตอบโต้ และ (3) การดำเนินการป้องกัน ข้อบ่งชี้ด้วยการเยียวยาทางการค้าระบุว่า ภาค CPTPP มีการสงวนสิทธิและข้อผูกพันภายใต้ข้อตกลงของ WTO ที่เกี่ยวข้อง และรวมถึงภาคผนวกที่ระบุแนวทางปฏิบัติที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมความโปร่งใส และมาตรการป้องกันการทุ่มตลาด นอกจากนี้ ภาคยังสามารถใช้มาตรการคุ้มครองชั่วคราวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสินค้าจากภาคีอื่น หากเป็นผลมาจากการลดอัตรา

ภาษีศุลกากรภายใต้ CPTPP ซึ่งจะทำให้มีการนำเข้าเพิ่มขึ้น และอาจส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมภายในประเทศ ไทยสามารถใช้กลไกการปกป้องดังกล่าว ตามแนวทางที่ได้ผูกพันร่วมกันภายใต้ข้อบทนี้

อย่างไรก็ดี ไทยจะไม่ได้รับผลกระทบทางลบจากการเข้าร่วม CPTPP ในเรื่องของการเยียวยาทางการค้า เนื่องจากไทยสามารถบังคับใช้มาตรการเยียวยาทางการค้าที่จำเป็นได้ ข้อบทนี้ไม่มีข้อผูกพันที่กำหนดภาระหน้าที่เพิ่มเติมหรือมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ในการดำเนินงานของไทยในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับความตกลงการค้าเสรีอื่นๆ ที่ไทยได้มีการจัดทำกับประเทศคู่ค้าสมาชิก CPTPP บางประเทศค่อนข้างให้การยอมรับการเปิดเสรีทางการค้าสำหรับสินค้าบางประเภทที่สมาชิกหนึ่งเห็นว่าเป็นสินค้าที่มีศักยภาพการส่งออกไปยังสมาชิก ควบคู่ไปกับการใช้มาตรการเยียวยาทางการค้าเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ที่อาจสร้างความเสียหายร้ายแรงให้กับอุตสาหกรรมในประเทศ จากการเปิดเสรีทางภาษี พันธกรณีข้อบทนี้จะช่วยลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปิดตลาดการค้าสินค้า

➤ มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช

การนำเข้าสินค้านี้ระหว่างสมาชิกอาจเผชิญกับมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชที่แต่ละประเทศสมาชิกบังคับใช้เพื่อปกป้องชีวิตมนุษย์ สัตว์ และพืช หรือสุขภาพ จากโรคภัย ศัตรูพืช และความเสี่ยงที่เกิดจากการบริโภคอาหาร เช่น ผลไม้ที่นำเข้าอาจต้องได้รับการตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่าปราศจากศัตรูพืช และอาหารอาจต้องมีระดับสารเคมีตกค้างไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยการบังคับใช้มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยจะต้องไม่ขัดต่อหลักการหรือแนวทางปฏิบัติตามความตกลงว่าด้วยการใช้บังคับมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชขององค์การการค้าโลก (Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures) ซึ่งให้สิทธิแก่ประเทศสมาชิกในการกำหนดมาตรการที่จะคุ้มครองมนุษย์ พืช และสัตว์ บนพื้นฐานของหลักการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดการบิดเบือนทางการค้า และการเลือกปฏิบัติ นอกจากนี้ ความตกลง CPTPP สนับสนุนการปฏิบัติตามกฎระเบียบของแนวทางปฏิบัติดังกล่าว เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ส่งออกและผู้นำเข้าของประเทศสมาชิก และมุ่งเน้นไปที่การสร้างกรอบการทำงานร่วมกัน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพของมนุษย์ พืช และสัตว์ ในอนาคต

ความตกลง CPTPP มีกลไกเพิ่มเติมเพื่อลดผลกระทบทางการค้าที่อาจเกิดขึ้นจากการบังคับใช้มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชที่เข้มงวดและไม่เป็นธรรมต่อการส่งออกของ

ประเทศสมาชิกอื่น โดยสมาชิกที่มีการใช้มาตรการดังกล่าวจะต้องเผยแพร่แนวทางปฏิบัติและเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ให้ประเทศสมาชิกได้ทราบถึงความจำเป็นในการบังคับใช้มาตรการนี้ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการตรวจสอบการนำเข้าและหลีกเลี่ยงการประเมินความเสี่ยงทางวิทยาศาสตร์ที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ข้อกำหนดเหล่านี้จะทำให้ผู้ส่งออกไทยสามารถเข้าใจมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชของประเทศ CPTPP ได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีข้อผูกพันเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดในการดำเนินการตรวจสอบระบบของประเทศสมาชิกความตกลง CPTPP และการกำหนดค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการตรวจสอบจะต้องเป็นไปตามพันธกรณีของข้อบนี้ ซึ่งจะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับผู้ส่งออกไทยได้

➤ อุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า

ข้อบนี้ว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้าภายใต้ความตกลง CPTPP อ้างอิงพันธกรณีตามความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้าขององค์การการค้าโลก (Agreement on Technical Barriers to Trade) เพื่อขจัดอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้าที่ไม่จำเป็น และเพิ่มความโปร่งใสในกระบวนการตรวจสอบรับรอง และส่งเสริมความร่วมมือด้านกฎระเบียบและการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากความหลากหลายของมาตรการด้านกฎระเบียบต่างๆ ระหว่างประเทศสมาชิกสร้างความยากลำบากให้แก่ผู้ส่งออกในการทำความเข้าใจและปฏิบัติตามกฎระเบียบดังกล่าว โดยเฉพาะกฎระเบียบทางการค้าที่เข้มงวดเกินกว่าที่จำเป็น การสนับสนุนให้มีความร่วมมือด้านกฎระเบียบและการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ส่งออกของประเทศสมาชิก หากไทยเข้าร่วมความตกลง CPTPP จะช่วยให้สามารถเข้าถึงเวทีการเจรจาเพื่อสร้างความร่วมมือดังกล่าว

การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการขจัดอุปสรรคทางการค้าที่ไม่จำเป็นของไทยในปัจจุบันอยู่บนพื้นฐานตามหลักการของความตกลงว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้าขององค์การการค้าโลกอยู่แล้ว ดังนั้น การเข้าร่วมความตกลง CPTPP ไม่น่าจะก่อให้เกิดผลกระทบทางลบหรือเป็นปัญหาอุปสรรคใดๆ ต่อการพัฒนามาตรฐานและสร้างความสอดคล้องของหลักเกณฑ์ระหว่างไทยและสมาชิก CPTPP อย่างไรก็ตาม ความตกลง CPTPP จะช่วยสร้างกระบวนการตรวจสอบรับรองที่มีความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลการตัดสินใจด้านกฎระเบียบต่างๆ ต่อสาธารณชน

6.2.2 นโยบายการแข่งขัน

ในปัจจุบันประเทศไทยมีพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้าฉบับใหม่ที่เพิ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2560 คือ พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ.2560 ซึ่งได้มีการปรับปรุงบทบัญญัติต่างๆ ให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับรูปแบบการกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้าของภาคธุรกิจที่เป็นสากลมากขึ้น โดยมุ่งเน้นการดูแลให้ความเป็นธรรม และป้องกันการเอารัดเอาเปรียบแก่ผู้ประกอบการธุรกิจทุกภาคส่วน เพื่อให้สามารถแข่งขันกันได้อย่างเสรีและเป็นธรรม โดยประเด็นที่ถือเป็นการแก้ไขจุดอ่อนของฉบับเดิม คือ การแยกสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ออกมาเป็นหน่วยงานอิสระที่มีฐานะเทียบเท่า กรม ซึ่งจากเดิมมีฐานะเป็น สำนัก ที่อยู่ภายใต้กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ทั้งนี้ เป็นการเพิ่มความเข้มข้นในการกำกับดูแลและตรวจสอบการแข่งขันอย่างไม่เป็นธรรม จนอาจก่อให้เกิดการกีดกันและการผูกขาดทางการค้าเหมือนที่ผ่านมา

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติฯ ฉบับใหม่นี้ยังเพิ่มความชัดเจนในประเด็นเรื่องการควมรวมหรือกีดกันธุรกิจ เนื่องจากหากในพระราชบัญญัติฯ ฉบับเดิมนั้นยังไม่สามารถตีความได้อย่างชัดเจนว่า การควมรวมธุรกิจลักษณะใดจึงเข้าข่ายของการกีดกัน จึงเป็นที่มาของการกำหนดลักษณะการควมรวมธุรกิจอย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติฯ พ.ศ.2560 และประเด็นที่สำคัญของพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้อีกประเด็นหนึ่ง คือ มีการกำหนดบทลงโทษทั้งทางอาญาและทางปกครองที่ชัดเจนแก่ผู้กระทำผิด

จากการปรับแก้บทบัญญัติที่ครอบคลุมพฤติกรรมด้านการแข่งขันทางการค้า การมีบทลงโทษที่เหมาะสมกับความเสียหายที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งการมีหน่วยงานอิสระที่กำกับดูแล ดังที่ปรากฏในพระราชบัญญัติฯ ฉบับใหม่นี้ ถือเป็นการยกระดับการกำกับดูแลด้านการแข่งขันทางการค้าของไทยสู่สากล และค่อนข้างมีความสอดคล้องกับความตกลง CPTPP

6.2.3 รัฐวิสาหกิจ

ปัจจุบันไทยมีร่างพระราชบัญญัติการพัฒนากำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ ซึ่งมีแนวคิดที่จะจัดระบบการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจในภาพรวมที่มีความชัดเจนและโปร่งใสมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้มีการจัดทำแผนพัฒนาระบบรัฐวิสาหกิจ เพื่อเป็นช่องทางการส่งผ่านนโยบายของรัฐบาลมายังรัฐวิสาหกิจที่ชัดเจนและโปร่งใส อีกทั้งยังเป็นการช่วยให้ทิศทางการพัฒนารัฐวิสาหกิจมีความสอดคล้องกับนโยบายพื้นฐานของรัฐบาลและแผนพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ซึ่งมีการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจเพื่อเป็นหน่วยงานในการรับผิดชอบการกำกับดูแลและบริหาร

รัฐวิสาหกิจทั้งระบบ และยังมีหน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานต่อสาธารณะอย่างไม่ปิดบังและครบถ้วน

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้าฉบับใหม่ พ.ศ.2560 ยังเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่แสดงถึงความพร้อมของไทยในความตกลง CPTPP นี้ เนื่องจากประเด็นปัญหาหนึ่งที่ทำให้เกิดการปรับปรุงพระราชบัญญัติฯ นี้ เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความครอบคลุมของการบังคับใช้ที่มีการยกเว้นการบังคับใช้แก่รัฐวิสาหกิจ ซึ่งสร้างความไม่เสมอภาคให้กับภาคเอกชนอย่างมาก ซึ่งเพื่อให้การบังคับใช้มีประสิทธิภาพและสร้างความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น พระราชบัญญัติฯ ฉบับใหม่จึงได้กำหนดให้รัฐวิสาหกิจทุกประเภทต้องอยู่ภายใต้การบังคับกฎหมายการแข่งขันทางการค้านี้ เพื่อสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคแก่เอกชนที่ต้องเข้ามาแข่งขันในตลาดเดียวกัน

สำหรับประเด็นของการจัดทำรายชื่่อรัฐวิสาหกิจนั้น ปัจจุบันไทยก็ได้มีการรวบรวมและจัดประเภทของรัฐวิสาหกิจแสดงไว้ดังภาพที่ 6-1 และภาพที่ 6-2 ซึ่งสามารถนำไปต่อยอดในการสร้างฐานข้อมูลเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะต่อไป หรืออาจมีการจัดประเภทของหน่วยงานที่แตกต่างไปจากเดิม เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการสร้างความร่วมมือด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศภาคีได้

ภาพที่ 6-1 ตัวอย่างรายชื่อหน่วยงานของรัฐ (State Enterprise)

หน่วยงานอื่นของรัฐ (State Enterprise)					
<p>Transport (10)</p> <ul style="list-style-type: none"> Expressway Authority of Thailand (EXAT) The State Railway of Thailand Mass Rapid Transit Authority of Thailand. Bangkok Mass Transit Authority Transport Company Port Authority of Thailand (PORT) Thai Airways International Public Company Limited Airports of Thailand Public Company Limited (AOT)* Aeronautical Radio of Thailand Limited. Civil Aviation Training Center 	<p>Power (4)</p> <ul style="list-style-type: none"> Electricity Generating Authority of Thailand. Metropolitan Electricity Authority (MEA) Provincial Electricity Authority (PEA) PTT Public Company Limited <p>Agricultural Branch (6)</p> <ul style="list-style-type: none"> Fish Marketing Organization (FMO) Dairy Farming Promotion Organization of Thailand Marketing Organization for Farmers Office of the Rubber Replanting Aid Fund Rubber Estate Organization (REO) Public Warehouse Organization 	<p>Interior (6)</p> <ul style="list-style-type: none"> Metropolitan Waterworks Authority (Thailand) (MWA) Provincial Waterworks Authority Wastewater Management Authority National Housing Authority Treasury Asset Development Company Limited Industrial Estate Authority of Thailand <p>Natural Resources (3)</p> <ul style="list-style-type: none"> The Forest Industry Organization (FIO) The Botanical Garden Organization The Zoological Park Organization 	<p>Society and Technology (5)</p> <ul style="list-style-type: none"> Thailand Institute of Scientific and Technological Research (TISTR) National Science Museum Tourism Authority of Thailand The Sports Authority of Thailand The Government Pharmaceutical Organization <p>Communications (4)</p> <ul style="list-style-type: none"> TOT Public Company Limited (Thailand)* CAT Telecom Public Company Limited* Thailand Post* MCOT Public Company Limited (Thailand)* 	<p>Industries and New Architecture (7)</p> <ul style="list-style-type: none"> Thailand Tobacco Monopoly Playing Card Factory Liquor Distillery Organization Excise Department Government Lottery Office Printing Police Royal Bangkok Dock Company Market Organization 	<p>Financial Institutions (10)</p> <ul style="list-style-type: none"> Krung Thai Bank Public Company Limited Government Savings Bank Government Housing Bank Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives - BAAC Export-Import Bank of Thailand SME Bank Secondary Mortgage Corporation Thai Credit Guarantee Corporation Islamic Bank of Thailand Office The Government Pawnshop

Bolliger & Company

ภาพที่ 6-2 ตัวอย่างรายชื่อองค์กรอื่น ๆ ของรัฐ (Public Organizations)

ปัจจุบันประเทศไทยค่อนข้างมีความพร้อมต่อกฎเกณฑ์ของประเด็นรัฐวิสาหกิจและองค์กรที่ได้รับอำนาจผูกขาดจากรัฐ ไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พ.ร.บ. ทูกรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2542 พ.ร.บ. การให้เอกชนร่วมทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2556 โดยในปัจจุบันมีการร่าง พ.ร.บ. การพัฒนาการกำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจฉบับใหม่ ซึ่งมีแนวคิดที่จะจัดระบบการกำกับดูแลหรือระบบธรรมาภิบาลให้มีความชัดเจน โดยแบ่งแยกบทบาทหน่วยงานที่กำหนดนโยบายการกำกับดูแล และการดำเนินงานอย่างชัดเจนและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพองค์กร

6.2.4 ทรัพย์สินทางปัญญา

ประเด็นทรัพย์สินทางปัญญา ตามที่ความตกลงนี้ได้กำหนดให้ประเทศที่จะเข้าร่วมต้องเป็นสมาชิกความตกลงระหว่างประเทศทั้งหมด 6 ความตกลง ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศ

ภาคีแล้ว 1 ความตกลง¹ ไทยต้องเข้าร่วมความตกลงอีก 4 ความตกลง คือ อนุสัญญา UPOV 1991 สนธิสัญญาบูดาเปสต์ WCT และ WPPT

จากประเด็นเรื่องการคุ้มครองพันธุ์พืชในอนุสัญญา UPOV 1991 เป็นประเด็นหนึ่งที่เกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความกังวลว่าอาจส่งผลกระทบต่อเกษตรกรไทย โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ภายใต้อำนาจผูกขาดของบริษัทผู้ปรับปรุงพันธุ์พืช เกี่ยวกับสิทธิในการเก็บเมล็ดพันธุ์ และสิทธิในพันธุ์พืชที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย อย่างไรก็ตามพืชพันธุ์ใหม่ที่ได้รับการคุ้มครองตามอนุสัญญา UPOV 1991 ถือว่ามีสัดส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับพันธุ์พืชทั้งหมด อีกทั้งเกษตรกรยังมีสิทธิในพันธุ์พืชพื้นเมืองดั้งเดิม นอกจากนี้ ภายใต้ความตกลง CPTPP ยังระบุว่า ประเทศภาคีสามารถเจรจาเลือกระดับความเข้มข้นในการคุ้มครองและการอนุญาตให้มีการเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งการเจรจาดังกล่าวเป็นความรับผิดชอบของภาครัฐที่จะเจรจาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศและเกษตรกรภายในประเทศ

ปัจจุบันประเทศไทยมีพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์พืชใหม่ๆ ภายใต้ความปลอดภัยทางชีวภาพด้วยการให้สิทธิคุ้มครองตามกฎหมาย อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์พันธุ์พืชเมือง และพันธุ์พืชป่า เพื่อการกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรพันธุกรรมพืชอย่างยั่งยืน แม้ว่าประเทศไทยมีกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชอยู่แล้ว แต่ยังคงมีความแตกต่างจากอนุสัญญา UPOV 1991 บางประการ เช่น นิยามของนักปรับปรุงพันธุ์ ชนิดพืชที่ได้รับการคุ้มครอง องค์ประกอบของการเป็นพันธุ์พืชใหม่ เป็นต้น ทั้งนี้ การคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ตามอนุสัญญา UPOV 1991 ไม่ใช่การจดสิทธิบัตร และกฎหมายสิทธิบัตรของประเทศไทยห้ามมิให้จดสิทธิบัตรพืช สัตว์ และจุลินทรีย์ในธรรมชาติ ซึ่งถือว่าการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

สำหรับสนธิสัญญาบูดาเปสต์ เป็นสนธิสัญญาที่ว่าด้วยเรื่องการรับฝากเชื้อจุลินทรีย์สากลเพื่อวัตถุประสงค์ของกระบวนการสิทธิบัตร ถึงแม้ว่าไทยยังไม่ได้เข้าร่วมเป็นภาคีของสนธิสัญญาบูดาเปสต์ แต่ในทางปฏิบัติ กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้อนุญาตให้ผู้ยื่นขอจดสิทธิบัตรสามารถนำหนังสือรับรองการฝากเก็บจุลชีพและ/หรือเอกสารที่ออกโดยสถาบันรับฝากเก็บจุลชีพทั้งในประเทศและต่างประเทศที่กรมทรัพย์สินทางปัญญากำหนดไว้ เช่น International Depository

¹ ประเทศสมาชิก CPTPP สามารถเลือกให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติในพิธีสารกรุงมาดริดหรือสนธิสัญญาสิงคโปร์ก็ได้ โดยในขณะนี้ ไทยเป็นภาคีของพิธีสารกรุงมาดริดแล้ว

Authority (IDA) ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีแห่งชาติ หน่วยปฏิบัติการพันธุวิศวกรรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

สนธิสัญญาบูดาเปสต์ไม่ได้กำหนดขอบเขตของคำว่าจุลชีพ จึงมีความกังวลว่าอาจทำให้แนวทางการปฏิบัติและนโยบายการคุ้มครองสิทธิบัตรอาจครอบคลุมถึงการจดสิทธิบัตรในสิ่งมีชีวิตอื่นๆ อีกทั้งจะเกิดอุปสรรคหากไทยเรียกร้องให้ผู้ยื่นขอสิทธิบัตรจุลชีพต้องยื่นเอกสารแสดงที่มาของทรัพยากรชีวภาพ ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญของหลักการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ นอกจากนี้ มีความกังวลว่าจะเป็นการละเมิดสิทธิของเกษตรกรในการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพต่อการขยายพันธุ์พืช ตลอดจนการแลกเปลี่ยนพันธุกรรมระหว่างเกษตรกรและชุมชน

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับสิทธิบัตรและข้อมูลการทดสอบหรือข้อมูลอื่นๆ ที่ไม่ได้รับการเปิดเผย ในข้อบ่งชี้ด้วยทรัพย์สินทางปัญญา แม้ว่าความตกลง TPP กำหนดพันธกรณีที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับหรือขยายขอบเขตความคุ้มครองสิทธิบัตรในบางประเด็นที่อาจส่งผลกระทบต่อ การวิจัยและพัฒนา รวมถึงการผลิตยาสามัญใหม่ เช่น มาตรา 18.37 ว่าด้วยสิ่งที่สามารถจดสิทธิบัตรได้ ซึ่งกล่าวถึงการให้สามารถจดสิทธิบัตรได้ สำหรับการใช้อย่างใหม่ของผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่รู้จักแล้ว วิธีใหม่ในการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่รู้จักแล้ว หรือกระบวนการใหม่ในการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่รู้จักแล้ว และการประดิษฐ์ที่มาจากพืช มาตรา 18.46 ว่าด้วยการขยายระยะเวลาคุ้มครองสิทธิบัตรเพื่อชดเชยความล่าช้าในการรับจดทะเบียนสิทธิบัตร มาตรา 18.48 ว่าด้วยการขยายระยะเวลาคุ้มครองสิทธิบัตรเพื่อชดเชยความล่าช้าในการขึ้นทะเบียนยา และมาตรา 18.50 ว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลผลการทดสอบยา ซึ่งกล่าวถึงการอนุมัติการวางตลาดสำหรับยาชนิดใหม่เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 5 ปี นับจากวันที่อนุมัติการวางตลาดของยาชนิดใหม่นั้น แต่หลังจากสหรัฐอเมริกาได้ถอนตัวและประเทศสมาชิกที่เหลืออีก 11 ประเทศได้จัดทำความตกลง CPTPP ขึ้นแทน ข้อบ่งชี้ทั้งหมดที่ได้กล่าวมานี้ได้ถูกชะลอการมีผลบังคับใช้ ทั้งนี้ พันธกรณีที่ถูกชะลอดังกล่าวจะกลับมา มีผลบังคับใช้ได้ก็ต่อเมื่อประเทศภาคีทุกประเทศตกลงที่จะยกเลิกการชะลอการมีผลบังคับใช้เท่านั้น

จากความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้า (Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPS) ภายใต้กรอบองค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งอนุญาตให้ประเทศสมาชิก WTO สามารถใช้มาตรการบังคับใช้สิทธิเหนือสิทธิบัตรยา (Compulsory Licensing: CL) เพื่อนำสิทธิบัตรยามาใช้ประโยชน์ทางด้านสาธารณสุขได้ ในกรณีที่มีความจำเป็น ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในมาตรา 31 ว่าด้วยการใช้อื่นๆ ที่ไม่ต้อง

ได้รับการอนุญาตของผู้ทรงสิทธิ (Other Use without Authorization of the Right Holder) ของ ความตกลง TRIPS โดยพันธกรณีดังกล่าวได้รับการรับรองโดยปฏิญญาโดฮาว่าด้วยความตกลง TRIPS และการสาธารณสุข (Doha Declaration on TRIPS and Public Health) ความตกลง CPTPP ได้ยืนยันข้อผูกพันตามปฏิญญาดังกล่าว ตามมาตรา 18.6 ว่าด้วยความเข้าใจเกี่ยวกับ มาตรการจำเพาะด้านสาธารณสุข ซึ่งกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าพันธกรณีในบทว่าด้วยทรัพย์สิน ทางปัญญาภายใต้ความตกลง CPTPP ไม่เป็นการกีดกันมิให้ภาคีใช้มาตรการเพื่อการคุ้มครอง ด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะการส่งเสริมการเข้าถึงยาอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ มาตรา 18.41 ว่าด้วย การใช้อื่นๆ ที่ไม่ต้องได้รับการอนุญาตของผู้ทรงสิทธิ (Other Use without Authorization of the Right Holder) ได้ยืนยันอย่างชัดเจนว่าความตกลง CPTPP ไม่จำกัดสิทธิและพันธกรณีของภาคี ตามมาตรา 31 ของความตกลง TRIPS ซึ่งหมายรวมถึงการใช้มาตรการ CL

การที่มาตรา 18.6 ของความตกลง CPTPP ระบุว่าภาคีมีสิทธิที่จะพิจารณาตัดสินใจว่า สิ่งใดเป็นสถานการณ์ฉุกเฉินระดับประเทศ (National Emergency) หรือสถานการณ์เร่งด่วนอย่าง ยิ่งอื่นใด (Other Circumstances of Extreme Urgency) รวมถึงเป็นที่เข้าใจร่วมกันว่าวิกฤติการณ์ ด้านสาธารณสุข อันรวมถึงวิกฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับ HIV/AIDs วัณโรค มาลาเรีย และโรคระบาด อื่นๆ สามารถจัดได้ว่าเป็นสถานการณ์ฉุกเฉินระดับประเทศหรือสถานการณ์เร่งด่วนอย่างยิ่งนั้น ไม่เป็นการกีดกันมิให้ภาคีใช้มาตรการเพื่อการคุ้มครองด้านสาธารณสุข ภาคียังคงมีสิทธิในการใช้ มาตรการ CL ในกรณีอื่นได้ เช่น การใช้มาตรการ CL เพื่อสาธารณสุขประโยชน์ที่ไม่ใช่เชิงพาณิชย์ (Public non-commercial use) ดังนั้น บทบัญญัติภายใต้ความตกลง CPTPP จะไม่กระทบต่อสิทธิ ในการใช้มาตรการเพื่อการคุ้มครองด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะมาตรการ CL ของภาคีแต่อย่างใด

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมาตรา 9.8 ว่าด้วยการเวนคืนและการ ชดเชย (Expropriation and Compensation) ในข้อบทว่าด้วยการลงทุน และการใช้มาตรการ CL ความตกลง CPTPP กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่ามาตรานี้จะไม่ปรับใช้กับการบังคับใช้สิทธิเหนือ สิทธิบัตรสำหรับสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่สอดคล้องกับความตกลง TRIPS หรือการเพิกถอน จำกัด หรือให้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่สอดคล้องกับบทว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาของความ ตกลงนี้ และความตกลง TRIPS

นอกจากนี้ จากภาคผนวก 9-B ว่าด้วยการเวนคืน ซึ่งระบุว่าการกระทำที่ไม่เลือกปฏิบัติ ในการกำกับดูแลที่มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องผลประโยชน์สาธารณะอันชอบธรรม เช่น ด้าน สาธารณสุข ความปลอดภัย และสิ่งแวดล้อม ไม่ถือว่าเป็นการเวนคืนทางอ้อม (Indirect Expropriation) ยกเว้นในสถานการณ์พิเศษที่เกิดขึ้นได้ยาก อย่างไรก็ตาม การใช้มาตรการ CL ที่

สอดคล้องกับความตกลง TRIPS ซึ่งเป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์ด้านสาธารณสุข จะไม่ถือว่าเป็นการเวนคืนทางอ้อม แม้ว่าจะมีข้อยกเว้นดังกล่าว เนื่องจากมาตรา 9.8 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าการใช้มาตรการ CL ที่สอดคล้องกับความตกลง TRIPS เป็นเรื่องที่สามารถทำได้ โดยไม่ขัดต่อพันธกรณีภายใต้ความตกลงนี้

ความตกลง CPTPP กำหนดมาตรการที่เกี่ยวข้องกับยาตามมาตรา 18.53 ว่าด้วยมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการวางตลาดของยาบางชนิด (Measures Relating to the Marketing of Certain Pharmaceutical Products) ซึ่งกล่าวถึงระบบเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิทธิบัตรยา เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิบัตรดังกล่าว ความตกลง CPTPP ให้ทางเลือกแก่ภาคีในการนำพันธกรณีนี้ไปสู่การปฏิบัติ โดยทางเลือกแรกระบุว่าภาคีต้องจัดให้มีระบบที่แจ้งให้ผู้ทรงสิทธิบัตรทราบหรือเปิดโอกาสให้ผู้ทรงสิทธิบัตรสามารถรับการแจ้งเตือนว่ามีบุคคลอื่นพยายามจะวางตลาดในระหว่างระยะเวลาการคุ้มครองของสิทธิบัตรยา รวมทั้งให้ระยะเวลาและโอกาสที่เพียงพอให้ผู้ทรงสิทธิบัตรจะแสวงหาการเยียวยา รวมถึงกระบวนการต่างๆ เช่น การพิจารณาคดีทางศาลหรือทางปกครอง และการเยียวยาอย่างรวดเร็ว เพื่อระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการละเมิดของสิทธิบัตรยาในระยะเวลาที่เหมาะสม ส่วนทางเลือกที่สองระบุว่าภาคีต้องใช้ระบบที่จำกัดไม่ให้เกิดการอนุมัติการวางตลาดแก่บุคคลที่พยายามจะละเมิดสิทธิบัตรยา โดยอาศัยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิทธิบัตร ซึ่งผู้ทรงสิทธิบัตรหรือผู้ยื่นคำขออนุมัติการวางตลาดยื่นให้กับหน่วยงานผู้อนุมัติการวางตลาด หรือโดยอาศัยการประสานงานโดยตรงระหว่างหน่วยงานผู้อนุมัติการวางตลาดและสำนักงานสิทธิบัตร ในกรณีนี้ ไทยจำเป็นต้องวิเคราะห์ต้นทุนและประโยชน์ของทั้งสองทางเลือก แต่ไม่ว่าจะพิจารณาจัดหาระบบเชื่อมโยงข้อมูลในรูปแบบใดก็ตาม หน่วยงานผู้อนุมัติการวางตลาดและสำนักงานสิทธิบัตรของไทยควรส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานด้านข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิทธิบัตร เพื่อส่งเสริมให้มีการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอ ตลอดจนสร้างความมั่นใจว่าไทยมีมาตรการและขั้นตอนการดำเนินการในการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่จะไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการค้าอันชอบธรรม

6.2.5 แร่งงาน

ประเด็นด้านแรงงานเป็นประเด็นหนึ่งที่มีความท้าทายและไทยจำเป็นต้องมีการปรับตัว ซึ่งหากไทยต้องการเข้าร่วมความตกลง CPTPP จำเป็นต้องปรับกฎหมายการคุ้มครองแรงงานให้สอดคล้องกับหลักการของ ILO โดยมีอนุสัญญาหลักที่กำหนดมาตรฐานแรงงาน ภายใต้ปฏิญญาเรื่องหลักการและสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงานทั้งหมด 8 ฉบับ ซึ่งปัจจุบันไทยได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาแล้วทั้งสิ้น 6 ฉบับ โดยไทยยังไม่ได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาหลักอีก 2 ฉบับ ได้แก่

อนุสัญญาฉบับที่ 87 ว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและการคุ้มครองสิทธิในการรวมตัว และอนุสัญญาฉบับที่ 98 ว่าด้วยสิทธิในการรวมตัวและการร่วมเจรจาต่อรอง ซึ่งอนุสัญญาทั้ง 2 ฉบับนี้ ถือได้ว่าเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน การให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาดังกล่าวจะส่งผลให้ลูกจ้างและนายจ้างเข้าถึงสิทธิและเสรีภาพในการรวมตัวและเจรจาต่อรองร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมระหว่างลูกจ้างและนายจ้าง ดังนั้นหากไทยให้สัตยาบันอนุสัญญา 2 ฉบับนี้ จะทำให้ได้รับการยอมรับจากประเทศภาคีรวมถึงประเทศอื่นที่อยู่นอกความตกลงนี้ และเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าในระดับโลกได้

สำหรับไทยถือว่าค่อนข้างมีความพร้อมต่อการให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาทั้ง 2 ฉบับ เนื่องจากไทยเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย และมีพัฒนาการของกระบวนการแรงงานสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ระหว่างแรงงานและผู้ประกอบการภายในประเทศเป็นไปอย่างค่อนข้างราบรื่น ไม่เกิดความรุนแรง และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการประนีประนอม อีกทั้งไทยเองก็มีกฎหมายแรงงานที่สามารถบังคับใช้ได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ และมีกระทรวงแรงงานเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องแรงงานโดยตรง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้แสดงถึงความพร้อมของไทยในการปฏิบัติตามหลักการของอนุสัญญาทั้ง 2 ฉบับได้ แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อถกเถียงบางประการที่ไม่เห็นด้วยกับการให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาฉบับที่ 87 และ 98 ซึ่งรายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 6-4

ตารางที่ 6-4 ข้อกังวลและคำอธิบายเพิ่มเติมของการให้สัตยาบันอนุสัญญาฉบับที่ 87 และ 98

ข้อกังวล	คำอธิบายเพิ่มเติม
การให้สัตยาบันจะเป็นอันตรายต่อความมั่นคงแห่งชาติ และเป็นการทำลายบรรยากาศการลงทุน	การรวมตัวและเจรจาต่อรองร่วม เป็นกลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี โดยการเคารพสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและส่งเสริมการพูดคุยกันด้วยเหตุและผล
การให้สัตยาบันจะทำให้แรงงานข้ามชาติสามารถรวมตัวกันได้ และนำไปสู่ปัญหาความมั่นคงแห่งชาติ	เป็นการใช้ความคิดแบบชาตินิยมและละเมิดสิทธิมนุษยชน ในปัจจุบัน ไทยได้รับผลประโยชน์จากแรงงานข้ามชาติจำนวนมาก คนทำงานทุกระดับควรได้รับสิทธิและเสรีภาพที่เท่าเทียมกัน
อนุสัญญาทั้ง 2 ฉบับนี้อาจเป็นเรื่องล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน	ILO ยังคงถือว่าอนุสัญญา 2 ฉบับนี้เป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญ รวมถึงองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ ที่ยังคงให้การยอมรับต่อหลักการอนุสัญญา 2 ฉบับนี้

ข้อกังวล	คำอธิบายเพิ่มเติม
กฎหมายในประเทศครอบคลุมหลักการของอนุสัญญาทั้ง 2 ฉบับนี้แล้ว ไม่จำเป็นต้องให้สัตยาบัน	กฎหมายแรงงานของไทยยังไม่ครอบคลุมการคุ้มครองคนทำงานทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง ตัวอย่างเช่น ไทยยังได้รับการจัดอันดับให้อยู่ใน Tier 2 สำหรับสถานการณ์การค้ามนุษย์ ซึ่งถือว่าไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมายคุ้มครองเหยื่อการค้ามนุษย์ (Trafficking Victims Protection Act : TVPA) โดยสมบูรณ์
การให้สัตยาบันจะทำให้มีการจัดตั้งสหภาพแรงงานขนาดเล็กจำนวนมาก และจะทำให้การนัดหยุดงานขยายตัว	จากประสบการณ์ของประเทศที่ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญา 2 ฉบับนี้ ไม่พบการเกิดการจัดตั้งสหภาพแรงงานขนาดเล็กจำนวนมาก ในทางกลับกัน เกิดการรวมตัวเป็นสหภาพแรงงานขนาดใหญ่ซึ่งมีจำนวนน้อยลง และพบว่าการนัดหยุดงานลดน้อยลง เนื่องจากลูกจ้างและนายจ้างมีช่องทางในการพูดคุยกันด้วยเหตุและผลมากขึ้น

ที่มา: บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

6.2.6 สิ่งแวดล้อม

ภายใต้ข้อบ่งชี้ของความตกลง CPTPP ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเน้นการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งในปัจจุบันไทยมีการแก้ไขและบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 เป็นฉบับที่ 2 ในเดือนกรกฎาคม ปี 2561 ซึ่งมีการกำหนดหลักเกณฑ์การควบคุมมาตรฐานสิ่งแวดล้อมที่ค่อนข้างใกล้เคียงกับความตกลง CPTPP รวมถึงมีการจัดตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งมีหน้าที่เสนอนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในประเทศ

นอกจากนี้ประเด็นการคุ้มครองชั้นบรรยากาศโอโซนก็เป็นประเด็นหนึ่งที่มีความตกลงนี้ให้ความสำคัญ ซึ่งมีข้อกำหนดให้ประเทศภาคีต้องใช้มาตรการในการควบคุมการผลิต การบริโภค และการค้าสารทำลายชั้นบรรยากาศโลก โดยให้การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในระดับที่เท่ากันหรือสูงกว่ามาตรฐานควบคุมสารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซนภายใต้พิธีสารมอนทรีออล ซึ่งในปัจจุบันไทยได้ให้สัตยาบันต่อพิธีสารมอนทรีออลตั้งแต่ปี 2560 และสำหรับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางทะเลจากมลภาวะจากเรือ ซึ่งประเทศภาคีต้องมีกฎหมายหรือการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในระดับที่เท่ากัน

หรือสูงกว่ามาตรการป้องกันมลภาวะจากเรือ ภายใต้อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการป้องกันมลภาวะจากเรือ (มาร์โพล) ซึ่งไทยได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญามาโพลในปี 2551 และยังมีกฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวกับการจัดการของเสียจากเรือ เช่น พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.2456 (แก้ไขเพิ่มเติมปี 2560) และพระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ.2481 (แก้ไขเพิ่มเติมปี 2561)

ประเด็นหนึ่งของความตกลงระบุให้ประเทศภาคีต้องปฏิบัติตามความตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อม (Multilateral Environmental Agreements: MEAs) ที่ประเทศตนเองเป็นภาคี จากตารางที่ 6-5 แสดงถึงความตกลงที่ประเทศภาคีทั้ง 11 ประเทศ รวมถึงที่ไทยเป็นสมาชิก โดยไทยเป็นสมาชิกของความตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อม 17 ความตกลง ซึ่งในภาพรวมไม่แตกต่างจากที่ประเทศภาคีของความตกลง CPTPP เป็นสมาชิก ประกอบกับการที่ไทยมีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ดังนั้นจึงถือว่าไทยมีความพร้อมและไม่นำเสนอผลกระทบต่อกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมของไทยในกรณีที่ไทยเข้าร่วมความตกลงนี้ อย่างไรก็ตาม ไทยจำเป็นต้องเร่งส่งเสริมธุรกิจที่มีการนำเอาหลักของความรับผิดชอบต่อสังคมในด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 6-5 ความตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทย และประเทศทั้ง 11 ประเทศที่เป็นภาคีของความตกลง CPTPP เป็นสมาชิก

	ไทย	ออสเตรเลีย	แคนาดา	นิวซีแลนด์	ชิลี	เปรู	เม็กซิโก	ญี่ปุ่น	บรูไน	มาเลเซีย	สิงคโปร์	เวียดนาม
Basel Convention	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Basel Protocol on Liability and Compensation					✓							
Cartagena Protocol	✓			✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓
CBD	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
CITES	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
CLRTAP			✓									
CMS		✓	✓	✓	✓	✓						
CTEIA			✓									
Espoo Convention			✓									
Kyoto Protocol	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Paris Agreement	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Minamata Convention on Mercury	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
Montreal Protocol	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
Nagoya Protocol	✓	✓				✓	✓	✓				✓

	ไทย	ออสเตรเลีย	แคนาดา	นิวซีแลนด์	ชิลี	เปรู	เม็กซิโก	ญี่ปุ่น	บรูไน	มาเลเซีย	สิงคโปร์	เวียดนาม
Nagoya – Kuala Lumpur Supplementary Protocol	✓					✓	✓	✓				✓
Rotterdam Convention	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
Ramsar Convention	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓
Stockholm Convention	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
UNCCD	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
UNCLOS	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
UNFCCC	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
UN Watercourses Convention												✓
Vienna Convention	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ที่มา: บริษัทโบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด รวบรวมจาก United Nations Information Portal on Multilateral Environmental Agreements

6.2.7 ความร่วมมือ การพัฒนา และความโปร่งใส

ประเทศไทยมีกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ ยุทธศาสตร์ และนโยบายด้านความร่วมมือและการเสริมสร้างขีดความสามารถ ความสามารถทางการแข่งขันและการอำนวยความสะดวกทางธุรกิจ มีการจัดตั้งคณะกรรมการรองรับ และมีการเตรียมพื้นที่ โครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการสร้างสิ่งแวดล้อมสำหรับการทำธุรกิจที่เอื้อต่อการเร่งให้เกิดการเติบโตด้านเศรษฐกิจ ซึ่งการที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของ CPTPP น่าจะเป็นการเพิ่มการกระตุ้นทางเศรษฐกิจ ทั้งการค้า และการลงทุน การจ้างแรงงานของประเทศมากยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้ประเทศไทยอาจต้องเร่งดำเนินการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานที่จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในทุกภาคเศรษฐกิจของประเทศ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสภาพแวดล้อมให้ภาคเศรษฐกิจสามารถปรับตัวและแข่งขันกับโลกได้ และต้องมีระบบที่ดีในการขับเคลื่อนเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันที่ยั่งยืนของประเทศ

สำหรับนโยบายด้านการพัฒนาค่อนข้างชัดเจน โดยมียุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งใช้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศในระยะยาว ซึ่งระบุให้มีการปฏิรูปหรือปรับเปลี่ยนระบบการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก มีเป้าหมายเพื่อขับเคลื่อนไปสู่ประเทศพัฒนาแล้ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง รวมถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศ นอกจากนี้ยังมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และมีการกำหนดหน่วยงาน และแผนการดำเนินงานที่รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน

สำหรับประเด็นของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนั้น ประเทศไทยให้ความสำคัญของการเร่งส่งเสริมประเด็นนี้ เพื่อยกระดับมาตรฐานให้สามารถแข่งขันได้ทั้งในตลาดไทยและตลาดโลก ซึ่งเห็นได้จากที่มีการแต่งตั้งหน่วยงาน คณะกรรมการ รวมถึงแผนงานที่ใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยเฉพาะ กล่าวคือ มีคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้นแห่งชาติ มีการจัดตั้งหน่วยงาน Startup Thailand และมีแผนการส่งเสริม SME ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2560-2564) ซึ่งเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศ ดังนั้นการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของความตกลง CPTPP นับว่าไทยมีความพร้อมในประเด็นดังกล่าว

การกำกับดูแลมาตรการต่างๆในประเทศ นับว่าเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ประเทศไทยค่อนข้างมีความพร้อม ซึ่งประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศที่ระบุถึงภารกิจของการปฏิรูปประเทศในด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดผลตามที่กำหนดไว้ และเพื่อรับผิดชอบจัดทำแผนปฏิรูปประเทศในแต่ละด้าน ซึ่งหนึ่งในนั้นคือการปฏิรูปด้านกฎหมาย โดยประเทศไทยได้มีการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายอย่างต่อเนื่อง เช่น การแต่งตั้งคณะกรรมการวิชาชีพเลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม กำหนดให้มีการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมายตามรอบระยะเวลาที่กำหนด ผลักดันให้มีการตรากฎหมาย หรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วนของประเทศ เป็นต้น

ปัจจุบันประเทศไทยมีการดำเนินการเรื่องความโปร่งใสและการต่อต้านการทุจริต โดยมีพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานของรัฐ โดยประชาชนมีสิทธิเรียกดูได้ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่สำคัญในการเจรจาต่อรองยากับผู้ผลิตยา เพื่อเพิ่มความเป็นธรรมในกระบวนการสำหรับผลิตภัณฑ์ยาและอุปกรณ์ทางการแพทย์ คือ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) และมีคณะอนุกรรมการพิจารณากำหนดราคากลางยา ภายใต้คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เป็นผู้พิจารณากำหนดราคากลางยาสำหรับส่วนราชการ

6.2.8 การจัดการสถาบัน และกฎหมาย

ภายใต้ความตกลง CPTPP ว่าด้วยการบริหารจัดการและสถาบัน จะต้องจัดให้มีคณะกรรมการ CPTPP เพื่อทบทวนการดำเนินงานตามความตกลงนี้ เมื่อเข้าร่วมในความตกลงนี้ ไทยจะต้องแต่งตั้งคณะผู้แทนของรัฐบาล ในระดับรัฐมนตรีหรือเจ้าหน้าที่ระดับสูงของประเทศ เพื่อเป็นตัวแทนในคณะกรรมการ เข้าร่วมประชุมทบทวนความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความเป็นหุ้นส่วนภาคี และติดตามประเมินผลการบังคับใช้ความตกลงอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนพิจารณาแนวทางใหม่ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้ความตกลงนี้ ทั้งนี้ ในความตกลง CPTPP กำหนดให้สามารถฟ้องร้องได้ในกรณีที่ไม่ได้มีการละเมิดความตกลง (Non-Violation Complaints: NVCs) และสามารถยื่นขอหารือมาตรการที่ยังไม่มีการบังคับใช้จริง (Proposed measure) ได้ ทั้งนี้ การอนุญาตให้สามารถยื่นขอหารือ Proposed measure อาจทำให้ประเทศภาคีเข้ามามีบทบาทในขั้นตอนการพิจารณามาตรการก่อนการนำมาบังคับใช้ในอนาคตที่สงสัยว่าจะขัดกับความตกลงนี้ โดยต้องมีการเขียนคำร้องอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษร และต้องแถลงเหตุผลสำหรับการร้องขอขึ้น ซึ่งอาจมีผลตีผลเสียกับแต่ละประเทศภาคีแตกต่างกันไป เนื่องจากแต่ละประเทศมีความพร้อมด้านทรัพยากร บุคลากร และกฎหมายที่แตกต่างกัน

สรุปความพร้อมและปัญหาอุปสรรคด้านกฎระเบียบ และการใช้ประโยชน์ทางด้าน
กฎระเบียบของประเทศสมาชิกได้ดังนี้

ตารางที่ 6-6 สรุปความพร้อมและปัญหาอุปสรรคด้านกฎระเบียบ และการใช้ประโยชน์ทางด้านกฎระเบียบของประเทศสมาชิก

ประเด็นสำคัญ	พันธกรณีความตกลง CPTPP	สถานะของไทย	ความพร้อม/ปัญหาอุปสรรค
ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้า	ความตกลง CPTPP ระบุว่าภาคีต้องไม่ใช้มาตรการจำกัดหรือห้ามการนำเข้าสินค้าใช้แล้วที่ผ่านกระบวนการผลิตใหม่ (Remanufactured Goods) หากมีการบังคับใช้หรือคงมาตรการจำกัดหรือห้ามการนำเข้าสินค้าใช้แล้ว	ปัจจุบัน ประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดหรือห้ามการนำเข้าสินค้าใช้แล้ว เช่น ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการอนุญาตให้นำสินค้าใช้แล้วเข้ามาในราชอาณาจักร และประกาศกระทรวงพาณิชย์เกี่ยวกับการกำหนดสินค้าใช้แล้วที่ต้องห้ามในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร	หากไทยเข้าร่วมความตกลง CPTPP จะต้องเปิดเสรีการค้าสินค้าใช้แล้วที่ผ่านกระบวนการผลิตใหม่ ซึ่งจำเป็นต้องมีกฎระเบียบภายในประเทศที่กำหนดมาตรฐานและคุณภาพของสินค้าเหล่านี้ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ เพื่อสร้างความมั่นใจว่าสินค้าใช้แล้วที่ผ่านกระบวนการผลิตใหม่มีคุณสมบัติเทียบเท่ากับสินค้าใหม่ ดังนั้น ไทยอาจต้องทบทวนกฎหมายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดหรือห้ามการนำเข้าสินค้าดังกล่าวที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้ เวียดนามขอระยะเวลาปรับตัว 3 ปี ในการนำพันธกรณีไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงคงไว้ซึ่งกฎระเบียบภายในประเทศ ที่เกี่ยวกับการห้ามการนำเข้าสินค้าใช้แล้วที่ผ่านกระบวนการผลิตใหม่บางประเภท ประเทศไทยอาจเจรจาขอระยะเวลาปรับตัวเช่นเดียวกับเวียดนาม เนื่องจากยังไม่มีประสบการณ์ในการเปิดตลาดสินค้าดังกล่าว
	ความตกลง CPTPP กำหนดให้ประเทศสมาชิกยืนยันความสำคัญของความโปร่งใส ความร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการค้าผลิตภัณฑ์ที่ใช้เทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ ² (Modern Biotechnology) และการเกิดขึ้นในระดับต่ำ ³ (Low Level Presence: LLP)	ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งไม่อนุญาตให้มีการนำเข้าพืช GMO เพื่อการค้า เว้นแต่ถั่วเหลืองและข้าวโพด GMO เพื่อใช้ในอุตสาหกรรม หรือ นำเข้ามาเพื่อทดลองหรือวิจัย ซึ่งจะพิจารณาเป็นรายกรณี	พันธกรณีดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดผลกระทบด้านกฎระเบียบแต่อย่างใด เนื่องจากความตกลง CPTPP ไม่ได้เรียกร้องให้ประเทศสมาชิกใช้หรือปรับแก้กฎหมายกฎระเบียบ และนโยบายของตน เพื่อควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ใช้เทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ภายในประเทศ

² ผลิตภัณฑ์ที่ใช้เทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ (Products of modern biotechnology) หมายถึง สินค้าเกษตร รวมถึง ปลาและผลิตภัณฑ์ปลา ที่พัฒนาโดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพ แต่ไม่ได้รวมถึงยาและผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์

³ การเกิดขึ้นในระดับต่ำ (Low level presence: LLP) หมายถึง การเกิดขึ้นในระดับต่ำโดยบังเอิญในสินค้าที่ขนส่งประเภทพืชและผลิตภัณฑ์พืช รวมถึงส่วนของพืชที่มีสารพันธุกรรมลูกผสม ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ในประเทศ ยกเว้นสินค้าพืชและผลิตภัณฑ์พืชที่เป็นยาและผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์

ประเด็นสำคัญ	พันธกรณีความตกลง CPTPP	สถานะของไทย	ความพร้อม/ปัญหาอุปสรรค
ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้า	<p>ความตกลง CPTPP มีการปรับใช้กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้ากับสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เรียกว่า กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าแบบ Yarn Forward</p> <p>นอกจากนี้ ยังมีหลักปฏิบัติต่อสินค้าทำมือและสินค้าพื้นบ้าน ซึ่งสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจะได้รับการยกเว้นภาษีศุลกากร หรือสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร และกำหนดหลักปฏิบัติต่อวัตถุดิบที่อยู่ในรายการวัตถุดิบขาดแคลน ซึ่งสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจะผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้าก็ต่อเมื่อวัตถุดิบดังกล่าวมีคุณสมบัติเป็นไปตามข้อกำหนดของการใช้ขั้นสุดท้าย (End Use Requirement)</p>	<p>กฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้าสำหรับสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มภายใต้ความตกลง CPTPP แตกต่างจากความตกลงการค้าเสรีที่มีอยู่เดิมของไทย โดยสินค้าสิ่งทอส่วนใหญ่ เช่น เส้นใยโพลีเอสเตอร์ ด้ายเย็บเครื่องนุ่งห่ม และเส้นใยประดิษฐ์ จะต้องเป็นสินค้าที่มีการผลิตทั้งหมดจากวัตถุดิบภายในประเทศสมาชิก CPTPP เพื่อผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้าและได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากร</p>	<p>สำหรับภาคเอกชน ผู้ประกอบการไทยที่มีการใช้วัตถุดิบนำเข้าจากประเทศนอกภาคีอาจต้องปรับกระบวนการผลิตให้สอดคล้องกับกฎถิ่นกำเนิดเฉพาะรายสินค้า (PSR) เพื่อใช้ประโยชน์สูงสุดจากความตกลงฉบับนี้ ในขณะเดียวกัน ประเทศไทยยังไม่มีหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่กำกับดูแลมาตรการป้องกันการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้นหรือแผนฉุกเฉินสำหรับสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มภายใต้ความตกลง CPTPP รวมถึงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินมาตรการดังกล่าว ดังนั้น หน่วยงานศุลกากรของไทยต้องกำหนดวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งอาจรวมถึงการจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจ เพื่อรับผิดชอบภารกิจดังกล่าว</p> <p>อย่างไรก็ดี ความตกลงฉบับนี้กำหนดรายการวัตถุดิบขาดแคลน (Short Supply List: SSL) เพื่อบรรเทาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากหลักเกณฑ์ที่ค่อนข้างรัดกุม รวมถึงความแตกต่างในด้านการผลิตของแต่ละประเทศสมาชิก CPTPP วัตถุดิบนำเข้าจากประเทศนอกภาคีที่ระบุไว้ในรายการ SSL จะผ่านเกณฑ์ถิ่นกำเนิดสินค้าก็ต่อเมื่อวัตถุดิบดังกล่าวมีคุณสมบัติเป็นไปตามข้อกำหนดของการใช้ขั้นสุดท้าย</p>
	<p>ความตกลง CPTPP กำหนดให้การออกคำวินิจฉัยล่วงหน้า (Advance Rulings) ต้องมีระยะเวลาไม่เกินไปกว่า 150 วันหลังจากได้รับคำร้องที่ผู้ยื่นให้ข้อมูลครบถ้วน และมีการบังคับใช้อย่างน้อย 3 ปี แต่สามารถมีการปรับเปลี่ยนหรือเพิกถอนได้ หากมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย</p>	<p>ปัจจุบัน กฎหมายภายในประเทศของไทยกำหนดให้การบังคับใช้คำวินิจฉัยเป็นระยะเวลา 2 ปี ตามประกาศกรมศุลกากรเกี่ยวกับการวินิจฉัยล่วงหน้า</p>	<p>ภาครัฐจะต้องพิจารณาการขยายระยะเวลาการคงการบังคับใช้คำวินิจฉัยล่วงหน้า เพื่อสนับสนุนพิธีการศุลกากรที่มีประสิทธิภาพและความโปร่งใส อันจะเป็นการลดต้นทุนและสร้างความแน่นอนให้กับผู้นำเข้าและผู้ส่งออกของไทย</p>

ประเด็นสำคัญ	พันธกรณีความตกลง CPTPP	สถานะของไทย	ความพร้อม/ปัญหาอุปสรรค
ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้า	ความตกลง CPTPP จะไม่ส่งผลกระทบต่อสิทธิของการตั้งมาตรการตอบโต้การทุ่มตลาด มาตรการตอบโต้การอุดหนุน และมาตรการปกป้องการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้น และไม่บังคับใช้หรือคงมาตรการตั้งแต่สองมาตรการขึ้นไปกับสินค้าเดียวกัน ในเวลาเดียวกัน ทั้งนี้ CPTPP อนุญาตให้มีการตั้งมาตรการปกป้องการนำเข้าสินค้าในระยะเวลาปรับตัว (Transitional Safeguard) เป็นระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี และขยายได้ 1 ปี	ความตกลงการค้าเสรีที่มีอยู่เดิมของไทยครอบคลุมพันธกรณีเกี่ยวกับมาตรการเยียวยาทางการค้าที่มีความสอดคล้องกับความตกลงของ WTO เช่นเดียวกับ CPTPP	หากอุตสาหกรรมในประเทศได้รับความเสียหายร้ายแรงที่เกิดจากการนำเข้าที่เพิ่มขึ้น แต่ครบกำหนดระยะเวลาการใช้มาตรการปกป้องการนำเข้าสินค้าที่เพิ่มขึ้นในระยะเวลาปรับตัวแล้ว กลุ่มผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบสามารถแจ้งต่อกรมการค้าต่างประเทศให้พิจารณาการบังคับใช้มาตรการเยียวยาทางการค้าอื่นๆ ภายใต้ความตกลงของ WTO ได้
	ภาคผนวกของข้อบ่งชี้ด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า มีพันธกรณีเกี่ยวกับกฎระเบียบทางเทคนิคและกระบวนการตรวจสอบรับรองสำหรับไวน์และสุรากลั่น สินค้าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผลิตภัณฑ์ยา เครื่องสำอาง เครื่องมือทางการแพทย์ สูตรที่จดสิทธิบัตรไวของอาหารบรรจุสำเร็จและวัตถุปรุงแต่งอาหาร และผลิตภัณฑ์อวกาศ	หลักการและแนวปฏิบัติส่วนใหญ่ที่ปรากฏอยู่ในส่วนนี้ค่อนข้างมีความสอดคล้องกับกฎระเบียบและมาตรฐานของไทย รวมถึงเป็นข้อผูกพันที่ปรากฏอยู่ในบทว่าด้วยอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีที่มีอยู่เดิมของไทย	ประเทศไทยอาจจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขและเพิ่มเติมแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกฎระเบียบทางเทคนิคและกระบวนการตรวจสอบรับรองในปัจจุบัน เพื่อให้มีความสอดคล้องกับพันธกรณีของบทนี้

ประเด็นสำคัญ	พันธกรณีความตกลง CPTPP	สถานะของไทย	ความพร้อม/ปัญหาอุปสรรค
ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้าบริการและการลงทุน	สำหรับการระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนกับรัฐ (Investor-State Dispute Settlement: ISDS) ความตกลง CPTPP มีกลไก ISDS ที่มีขั้นตอนการดำเนินการอย่างชัดเจน บนพื้นฐานของความโปร่งใสของกระบวนการอนุญาโตตุลาการ	ในปัจจุบัน นอกจากประเทศไทยมีการเจรจาการเปิดเสรีการลงทุนภายใต้ความตกลงการค้าเสรีที่ได้กล่าวถึงแล้ว ยังได้บังคับใช้ความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (Agreement for the Promotion and Protection of Investment) หรือสนธิสัญญาการลงทุนทวิภาคี (Bilateral Investment Treaty: BIT) กับประเทศต่างๆ ทั่วโลก 36 ฉบับ ซึ่งครอบคลุมทุกประเทศสมาชิก CPTPP อยู่แล้ว ยกเว้น เม็กซิโก ซึ่งมีพันธกรณีเกี่ยวกับกลไก ISDS	ไทยอาจกำหนดให้กลไก ISDS ไม่บังคับใช้กับมาตรการภายในประเทศบางมาตรการได้

ประเด็นสำคัญ	พันธกรณีความตกลง CPTPP	สถานะของไทย	ความพร้อม/ปัญหาอุปสรรค
ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้าบริการและการลงทุน	<p>ข้อบ่งชี้ว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ภายใต้ความตกลง CPTPP กำหนดให้ภาคีต้องคงกรอบกฎหมายที่บังคับใช้กับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สอดคล้องกับหลักการของกฎหมายแม่แบบของคณะกรรมการการการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ค.ศ. 1996 (UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce 1996) หรืออนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการใช้และการติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ในสัญญาระหว่างประเทศ (United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts)</p>	<p>ปัจจุบัน ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ซึ่งเป็นการนำหลักการและแนวปฏิบัติของกรอบทางกฎหมายที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมาปรับใช้ในประเทศ</p>	<p>การยอมรับพันธกรณีของบทนี้ จะช่วยให้ผู้บริโภครู้ถึงและใช้บริการที่อยู่บนอินเทอร์เน็ต ส่งเสริมการทำงานร่วมกันเพื่อช่วยเหลือ SME ให้ก้าวข้ามอุปสรรคด้านการใช้พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ สนับสนุนการพัฒนาแนวทางการกำกับดูแลตนเองของภาคเอกชน รวมถึงแลกเปลี่ยนข้อมูลและแบ่งปันประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์</p>

ประเด็นสำคัญ	พันธกรณีความตกลง CPTPP	สถานะของไทย	ความพร้อม/ปัญหาอุปสรรค
นโยบายการแข่งขัน	ความตกลง CPTPP กำหนดให้ภาคีต้องมีกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันภายในประเทศที่ห้ามพฤติกรรมทางธุรกิจที่กีดกันการแข่งขัน และหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการบังคับใช้กฎหมายนี้ รวมถึงต้องพยายามบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวกับกิจกรรมเชิงพาณิชย์ทั้งหมด	ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันภายในประเทศที่มุ่งเน้นการดูแลให้ความเป็นธรรม และป้องกันการเอารัดเอาเปรียบแก่ผู้ประกอบการทุกภาคส่วน เพื่อให้สามารถแข่งขันกันได้อย่างเสรีและเป็นธรรม	พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 มีหลักการและแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักการสากล เช่น หลักการเอเปคว่าด้วยการส่งเสริมการแข่งขันและการปฏิรูปกฎระเบียบ (APEC Principles to Enhance Competition and Regulatory Reform) รวมถึงความตกลง CPTPP ทั้งในเรื่องของการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจด้านการแข่งขัน และการกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนแก่ผู้ละเมิดกฎหมายข้างต้น
รัฐวิสาหกิจ	ความตกลง CPTPP กำหนดให้ภาคีมีสิทธิในการจัดตั้งหรือคงไว้ซึ่งรัฐวิสาหกิจและองค์กรที่ได้รับอำนาจผูกขาดจากรัฐ ในขณะที่มีสภาพแวดล้อมในการแข่งขันที่เท่าเทียมกันระหว่างรัฐวิสาหกิจกับวิสาหกิจของเอกชน	สำหรับประเทศไทย ปัจจุบันมีรัฐวิสาหกิจหลากหลายหน่วยงานและหลากหลายที่มาตามกฎหมายที่จัดตั้งขึ้น รัฐวิสาหกิจบางหน่วยงานดำเนินกิจกรรมเชิงพาณิชย์เป็นหลัก	ความตกลง CPTPP กำหนดให้ภาคีมีสิทธิในการไม่บังคับใช้พันธกรณีของบทนี้กับรัฐวิสาหกิจหรือองค์กรที่ได้รับอำนาจผูกขาดจากรัฐที่ได้รับไว้ในรายการข้อผูกพันของภาคผนวก IV เพื่อบรรลุเป้าหมายด้านนโยบายผ่านการดำเนินกิจกรรมของรัฐวิสาหกิจและองค์กรที่ได้รับอำนาจผูกขาดจากรัฐ ประเทศไทยอาจรวมรัฐวิสาหกิจบางหน่วยงานไว้ในรายการข้อผูกพันของภาคผนวก IV เพื่อยกเว้นการมีผลใช้บังคับพันธกรณีของบทนี้ เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อรัฐวิสาหกิจที่ยังไม่พร้อมปรับตัวรับการแข่งขันจากต่างประเทศ อย่างไรก็ดี การเข้าร่วมความตกลง CPTPP จะสร้างโอกาสในการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจไทยให้มีความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น

ประเด็นสำคัญ	พันธกรณีความตกลง CPTPP	สถานะของไทย	ความพร้อม/ปัญหาอุปสรรค
ทรัพย์สินทางปัญญา	<p>ความตกลง CPTPP กำหนดให้ภาคีต้องให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติความตกลงต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - สนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านสิทธิบัตร (Patent Cooperation Treaty) - อนุสัญญากรุงปารีส (Paris Convention) - อนุสัญญากรุงเบิร์น (Berne Convention) - พิธีสารกรุงมาดริด (Madrid Protocol) หรือสนธิสัญญาสิงคโปร์ (Singapore Treaty)⁴ - สนธิสัญญากรุงบูดาเปสต์ (Budapest Treaty) - อนุสัญญา UPOV 1991 (UPOV 1991) - อนุสัญญา WIPO ว่าด้วยลิขสิทธิ์ (WIPO Copyright Treaty: WCT) - อนุสัญญา WIPO ว่าด้วยสิทธิการแสดงและสิ่งบันทึกเสียง (WIPO Performances and Phonograms Treaty: WPPT) 	<p>ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันความตกลงระหว่างประเทศส่วนใหญ่ที่กำหนดไว้ในความตกลง CPTPP ยกเว้น สนธิสัญญากรุงบูดาเปสต์ (Budapest Treaty) อนุสัญญา UPOV 1991 (UPOV 1991) อนุสัญญา WIPO ว่าด้วยลิขสิทธิ์ (WCT) และอนุสัญญา WIPO ว่าด้วยสิทธิการแสดงและสิ่งบันทึกเสียง (WPPT)</p>	<p>สำหรับสนธิสัญญาบูดาเปสต์ เป็นสนธิสัญญาว่าด้วยการรับฝากชื่อจุลินทรีย์สากล เพื่อวัตถุประสงค์ของกระบวนการสิทธิบัตร ถึงแม้ว่าไทยยังไม่ได้เข้าร่วมเป็นภาคีสถิติสนธิสัญญาดังกล่าว แต่ในทางปฏิบัติ กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้อนุญาตให้ผู้ยื่นขอจดสิทธิบัตรสามารถนำหนังสือรับรองการฝากเก็บจุลชีพและ/หรือเอกสารที่ออกโดยสถาบันรับฝากเก็บจุลชีพทั้งในประเทศและต่างประเทศที่กรมทรัพย์สินทางปัญญากำหนดไว้ เช่น International Depository Authority (IDA) และศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีแห่งชาติ หน่วยปฏิบัติการพันธุวิศวกรรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน</p> <p>ในส่วนของอนุสัญญา UPOV 1991 ปัจจุบัน ไทยมีพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ซึ่งจัดทำขึ้นโดยอาศัยหลักการและแนวปฏิบัติตามอนุสัญญา UPOV 1978 และอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity: CBD) ความแตกต่างระหว่าง UPOV 1978 และ UPOV 1991 คือความเข้มงวดในการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ โดย UPOV 1991 จะให้สิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์มีขอบเขตที่กว้างขึ้น ผู้ทรงสิทธิมีสิทธิในการกีดกันการละเมิดการคุ้มครองหรือมิให้ผู้อื่นนำเอาส่วนที่ใช้ในการขยายพันธุ์ไปใช้ประโยชน์ทางพาณิชย์ รวมทั้งมีสิทธิในการค้าระหว่างประเทศของพันธุ์พืชใหม่ จึงสร้างความกังวลให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะเกษตรกร</p> <p>อย่างไรก็ดี ประเทศไทยสามารถเจรจาขอระยะเวลาเปลี่ยนผ่านในการนำเอาพันธกรณีนี้ไปปฏิบัติ เช่นเดียวกับบรูไน (3 ปี) เม็กซิโก (4 ปี) มาเลเซีย (4 ปี) และนิวซีแลนด์ (3 ปี) โดยแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชในส่วน</p>

⁴ ประเทศสมาชิกจะถือได้ว่าปฏิบัติพันธกรณีในบทนี้ โดยสามารถเลือกให้สัตยาบันหรือภาคยานุวัติในพิธีสารกรุงมาดริดหรือสนธิสัญญาสิงคโปร์

ประเด็นสำคัญ	พันธกรณีความตกลง CPTPP	สถานะของไทย	ความพร้อม/ปัญหาอุปสรรค
ทรัพย์สินทางปัญญา			<p>ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ให้มีหลักการและแนวปฏิบัติสอดคล้องกับอนุสัญญา UPOV 1991 นอกจากนี้ ภาครัฐต้องสร้างความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะเกษตรกร รวมถึงจัดให้มีมาตรการเยียวยาผู้ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติตามพันธกรณีนี้</p> <p>สำหรับอนุสัญญา WCT ประเทศไทยอยู่ระหว่างการดำเนินการให้สัตยาบัน ขณะที่ สำหรับอนุสัญญา WPPT กรมทรัพย์สินทางปัญญาอยู่ระหว่างการศึกษาความเป็นไปได้ในการเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาฉบับนี้</p>
	<p>บทบัญญัติว่าด้วยมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการวางตลาดของยาบางชนิด กำหนดให้ภาคีเลือกแนวทางการจัดทำระบบเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิทธิบัตรยา เพื่อป้องกันการละเมิดของสิทธิบัตรดังกล่าว</p>	<p>ปัจจุบัน หน่วยงานผู้อนุมัติการวางตลาดของไทย คือสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ขณะที่สำนักงานสิทธิบัตรของไทย คือกรมทรัพย์สินทางปัญญา โดยทั้งสองหน่วยงานยังไม่มีระบบเชื่อมโยงข้อมูลด้านสิทธิบัตรระหว่างกันอย่างเป็นระบบ</p>	<p>สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และกรมทรัพย์สินทางปัญญาต้องส่งเสริมให้มีการประสานงานโดยตรงระหว่างหน่วยงาน และศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำระบบเชื่อมโยงข้อมูลด้านสิทธิบัตรระหว่างกัน เพื่อส่งเสริมให้มีการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอ ตลอดจนสร้างความมั่นใจว่าไทยมีมาตรการและขั้นตอนการดำเนินการในการบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่จะไม่ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการค้าอันชอบธรรม</p>

ประเด็นสำคัญ	พันธกรณีความตกลง CPTPP	สถานะของไทย	ความพร้อม/ปัญหาอุปสรรค
แรงงาน	ความตกลง CPTPP กำหนดให้ภาคีต้องนำมาใช้หรือคงไว้ซึ่งสิทธิแรงงานที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ตามที่ได้ระบุไว้ในปฏิญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization: ILO) ว่าด้วยหลักการและสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงานและการติดตามผล ค.ศ. 1998 (Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work and its Follow-up (1998)) ⁵ รวมถึงการนำมาใช้หรือคงไว้ซึ่งบทกฎหมายและกฎระเบียบเพื่อกำกับดูแลสภาพการทำงานที่ยอมรับได้ ที่เกี่ยวกับค่าจ้างขั้นต่ำ ชั่วโมงการทำงาน และความปลอดภัยและสุขอนามัยในการประกอบอาชีพ	ปัจจุบัน ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญา ILO ว่าด้วยหลักการและสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงานและการติดตามผล ทั้งหมด 6 ฉบับ จาก 8 ฉบับ อนุสัญญาฉบับที่ไทยยังไม่ได้ให้สัตยาบัน ได้แก่ อนุสัญญาฉบับที่ 87 ว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและการคุ้มครองสิทธิในการรวมตัว (Freedom of Association and Protection of the Right to Organize) ค.ศ. 1948 และอนุสัญญาฉบับที่ 98 ว่าด้วยสิทธิในการรวมตัวและการร่วมเจรจาต่อรอง (Right to Organize and Collective Bargaining) ค.ศ. 1949	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความกังวลเกี่ยวกับการให้สิทธิแรงงานต่างด้าวและลูกจ้างต่างประเทศกิจการในการรวมตัวจัดตั้งสหภาพแรงงาน และการให้สิทธิข้าราชการ รวมถึงลูกจ้างเหมาบริการของส่วนราชการรวมตัวจัดตั้งสหภาพแรงงาน อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาสถานการณ์ด้านแรงงานในประเทศ พบว่า ประเทศไทยค่อนข้างมีความพร้อมในการให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาทั้ง 2 ฉบับ การบังคับใช้กฎหมายแรงงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับมีกระทรวงแรงงาน และหน่วยงานในสังกัด เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบในเรื่องแรงงานสัมพันธ์โดยตรง มีพัฒนาการของกระบวนการแรงงานสัมพันธ์ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างแรงงานและผู้ประกอบการในประเทศเป็นไปอย่างค่อนข้างราบรื่น ไม่เกิดความรุนแรง และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการประนีประนอม

⁵ หลักปฏิบัติภายใต้กฎหมายดังกล่าว ประกอบด้วยเสรีภาพในการสมาคม และการยอมรับสิทธิในการร่วมเจรจาต่อรอง การจัดการใช้แรงงานบังคับหรือแรงงานเกณฑ์ทุกรูปแบบ การจัดการใช้แรงงานเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ การห้ามใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด และการคุ้มครองแรงงานเด็กและผู้เยาว์อื่นๆ และการขจัดการเลือกปฏิบัติในการจ้างงานและการประกอบอาชีพ

ประเด็นสำคัญ	พันธกรณีความตกลง CPTPP	สถานะของไทย	ความพร้อม/ปัญหาอุปสรรค
สิ่งแวดล้อม	ความตกลง CPTPP ระบุพันธกรณีหรือข้อผูกพันที่จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก CPTPP ในหลายแง่มุม โดยเฉพาะการนำเอาความตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อม (Multilateral Environmental Agreements: MEAs) ไปปฏิบัติตามได้แก่ พิธีสารมอนทรีออลว่าด้วยสารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน (Montreal Protocol on Substances that Deplete the Ozone Layer) อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES)	ประเทศไทยเป็นภาคี MEAs ทั้งหมด 17 ความตกลง ซึ่งครอบคลุม MEAs ที่ระบุในความตกลงนี้ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - Basel Convention - Cartagena Protocol - CBD - CITES - Kyoto Protocol - Paris Agreement - Minamata Convention on Mercury - Montreal Protocol - Nagoya Protocol - Nagoya – Kuala Lumpur Supplementary Protocol - Rotterdam Convention - Ramsar Convention - Stockholm Convention - UNCCD - UNCLOS - UNFCCC - Vienna Convention 	การเข้าร่วมเป็นภาคีความตกลง CPTPP ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมของไทย โดยปัจจุบัน มีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 ที่กำหนดกฎระเบียบและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ดี หากไทยตัดสินใจเข้าเป็นภาคีความตกลง CPTPP จะต้องพิจารณาการบังคับใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เตรียมความพร้อมในการจัดให้มีหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการรับคำร้องจากสาธารณชน รวมถึงพิจารณาการนำประเด็นปัญหาจากการปฏิบัติตามพันธกรณีของบทนี้เข้าสู่กระบวนการระงับข้อพิพาท

ประเด็นสำคัญ	พันธกรณีความตกลง CPTPP	สถานะของไทย	ความพร้อม/ปัญหาอุปสรรค
<p>ความโปร่งใสและการต่อต้านการทุจริต</p>	<p>ความตกลง CPTPP ระบุประเด็นของความโปร่งใสและความเป็นธรรมในกระบวนการสำหรับผลิตภัณฑ์ยาและอุปกรณ์ทางการแพทย์ โดยกำหนดหลักการให้ภาคีรับรู้ถึงความสำคัญของการอำนวยความสะดวกต่อบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพสูง และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของบริการสาธารณสุข การเข้าถึงผลิตภัณฑ์ยาและอุปกรณ์ทางการแพทย์ ต้องดำเนินการให้ทันเวลาและในราคาที่เข้าถึงได้ ผ่านกระบวนการที่โปร่งใสเป็นธรรม รวดเร็ว และตรวจสอบได้ และการรับรู้ถึงมูลค่าของผลิตภัณฑ์ยาและอุปกรณ์ทางการแพทย์ ต้องผ่านการดำเนินงานของตลาดที่มีการแข่งขัน หรือกระบวนการที่กำหนดมูลค่าอย่างเหมาะสม</p>	<p>ประเทศไทยไม่เคยผูกพันทบทบัญญัติด้านความโปร่งใสและความเป็นธรรมในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ยาและอุปกรณ์ทางการแพทย์ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีที่มีอยู่เดิม แต่มีหน่วยงานผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการเจรจาต่อรองราคาผลิตภัณฑ์ยาและอุปกรณ์ทางการแพทย์ คือสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) และมีคณะอนุกรรมการพิจารณากำหนดราคากลาง ภายใต้คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เป็นผู้พิจารณากำหนดราคากลางของผลิตภัณฑ์ยาและอุปกรณ์ทางการแพทย์สำหรับส่วนราชการ</p>	<p>ทบทบัญญัติว่าด้วยความโปร่งใสและความเป็นธรรมในกระบวนการสำหรับผลิตภัณฑ์ยาและอุปกรณ์ทางการแพทย์ ระบุเพียงหลักการในภาพรวมเท่านั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความโปร่งใสและความเป็นธรรมในกระบวนการกำหนดขอบเขตของผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายใต้กฎหมายและกฎระเบียบของภาคี แต่ไม่ได้เป็นการปรับเปลี่ยนระบบสาธารณสุขของภาคี หรือกระทบต่อสิทธิของภาคีในการจัดลำดับความสำคัญในการใช้จ่ายด้านสาธารณสุข</p>

ประเด็นสำคัญ	พันธกรณีความตกลง CPTPP	สถานะของไทย	ความพร้อม/ปัญหาอุปสรรค
การระงับข้อพิพาท	การระงับข้อพิพาทภายใต้ความตกลง CPTPP กล่าวถึงการกำหนด กฎระเบียบที่เอื้อให้ประเทศภาคี สามารถดำเนินกลไกระงับข้อพิพาท ระหว่างกันในด้าน การบังคับใช้ความ ตกลงได้อย่างรวดเร็ว ผ่านความ ร่วมมือและหารือระหว่างกัน หรือมีการ ใช้กลไกในการระงับข้อพิพาทอื่นๆ ที่ เหมาะสมหากยังไม่สามารถหาข้อยุติ ได้ เพื่อให้มั่นใจว่าการระงับข้อพิพาทมี ความเป็นธรรมและปราศจากอคติ มี ความโปร่งใสและเปิดเผยต่อสาธารณะ	ความความตกลง CPTPP มี กระบวนการระงับข้อพิพาทที่มีขั้นตอน และกระบวนการในภาพรวมไม่ต่าง จากความตกลงการค้าเสรีที่มีอยู่เดิม ของไทย และกลไกระงับข้อพิพาทของ องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) โดยมี วัตถุประสงค์เดียวกัน คือการมีกลไก ระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐที่มี กำหนดเวลาเสร็จสิ้นกระบวนการที่ แน่นนอนมีประสิทธิภาพ รวมถึง สอดคล้องกับธรรมชาติของระบบ การค้าระหว่างประเทศที่ต้องการความ ชัดเจนและโปร่งใส	ประเทศไทยต้องยอมรับบทบัญญัติว่าด้วยการระงับข้อพิพาทที่มีขอบเขตกว้าง กว่าความตกลงการค้าเสรีที่มีอยู่เดิม เนื่องจากการระงับข้อพิพาทภายใต้ความ ตกลง CPTPP ครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับมาตรการในอนาคต (Proposed Measures) ที่อาจจะเป็นมาตรการที่ไม่สอดคล้องกับพันธกรณี รวมถึงการ พ้องร้อง กรณีได้รับความเสียหายหรือเสียประโยชน์อันพึงได้รับจากพันธกรณี ในหลายข้อบทแม้มิได้มีการละเมิดความตกลง (Non-violation Complaints: NVCs) การยอมรับบทบัญญัติข้างต้นอาจทำให้ภาคีเข้ามามีบทบาทในขั้นตอนการ พิจารณามาตรการก่อนการนำมาบังคับใช้ในอนาคตที่สงสัยว่าจะขัดต่อ พันธกรณีความตกลงนี้ ในทางกลับกัน บทบัญญัตินี้จะช่วยลดข้อพิพาทที่อาจ เกิดขึ้นเกี่ยวกับการตีความหรือการบังคับใช้ความตกลงนี้

ที่มา: บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด

6.3 การเปรียบเทียบความพร้อมและปัญหาอุปสรรคกับความตกลงการค้าเสรีของไทย

ปัจจุบัน ประเทศไทยมีความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุนกับสมาชิก CPTPP ทั้ง 11 ประเทศ ในระดับที่ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะญี่ปุ่น เวียดนาม ออสเตรเลีย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ซึ่งเป็นคู่ค้า 10 อันดับแรกของไทย และมีการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทยกับประเทศเหล่านี้ อย่างไรก็ดี เมื่อเปรียบเทียบพันธกรณีความตกลง CPTPP กับความตกลงการค้าเสรีของไทย พบว่า ความครอบคลุมของพันธกรณี ระดับการเปิดตลาด และรายละเอียดกฎเกณฑ์ต่างๆ ภายใต้กรอบความตกลง CPTPP ถือได้ว่ามีมาตรฐานสูงและมีขอบเขตที่กว้างขวาง เพื่อสร้างความมั่นใจว่าการเข้าร่วมความตกลงฉบับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกประเทศสมาชิกบนหลักการของความเท่าเทียมและโปร่งใส และจำกัดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นให้น้อยที่สุด โดยกำหนดให้มีข้อยกเว้นหรือระยะเวลาการปรับตัวในการนำพันธกรณีบางประการไปบังคับใช้

สำหรับด้านการเปิดตลาดสินค้า ความตกลง CPTPP ครอบคลุมการทยอยลดหรือยกเลิกอัตราภาษีศุลกากรมากกว่าร้อยละ 97 ของรายการสินค้าทั้งหมด ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นการเปิดเสรีทางการค้าในระดับที่สูงกว่าทุกกรอบการเจรจาความตกลงการค้าเสรีของไทยที่ผ่านมา ในระยะเริ่มแรกของการมีผลบังคับใช้ อย่างไรก็ดี ไทยมีความตกลงการค้าเสรีกับประเทศสมาชิก CPTPP อยู่แล้วมากถึง 9 ประเทศ จาก 11 ประเทศ และอัตราภาษีภายใต้ความตกลงดังกล่าวอยู่ในระดับที่ต่ำมากหรือเท่ากับร้อยละ 0 แล้วในปัจจุบัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าไทยมีความพร้อมในการจัดทำแนวทางการเปิดเสรีทางการค้าที่มีความครอบคลุมสูง เนื่องจากมีประสบการณ์ในการกำหนดรูปแบบการลดอัตราภาษีให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละความตกลง

การเปิดตลาดบริการและการลงทุนภายใต้ความตกลง CPTPP ถือเป็นความท้าทายของประเทศไทย เนื่องจากความตกลงกำหนดให้ประเทศสมาชิกจัดทำรายการข้อผูกพันในรูปแบบ Negative List Approach ซึ่งประเทศไทยยังไม่มีประสบการณ์มากนัก รวมถึงระดับการเปิดตลาด และกฎเกณฑ์บางประการมีความครอบคลุมและรายละเอียดสูงกว่าความตกลงการค้าเสรีของไทยที่ผ่านมา อย่างไรก็ดี ไทยสามารถใช้แนวทางการเปิดเสรีการค้าบริการภายใต้ความตกลงการค้าเสรีที่ไทยเป็นภาคีในปัจจุบัน ซึ่งมีการระบุข้อสงวนในสาขาหรือกิจกรรมไว้เป็นต้นแบบในการจัดทำรายการข้อผูกพันภายใต้ความตกลง CPTPP ได้

ในขณะเดียวกัน การปฏิบัติตามพันธกรณีของข้อบทว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐถือเป็นอีกหนึ่งความท้าทายของประเทศไทย เนื่องจากไทยยังไม่อนุญาตให้ผู้ประกอบการต่างชาติ

เข้ามาแข่งขันในตลาดจัดซื้อจัดจ้างได้อย่างเสรี ซึ่งเป็นสาเหตุมาจากความไม่พร้อมในด้านกฎระเบียบในประเทศ และขีดความสามารถของผู้ประกอบการไทย อย่างไรก็ตาม ไทยได้มีความพยายามอย่างต่อเนื่องในการแก้ไขเพิ่มเติมและออกกฎหมายลูกที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เพื่อให้กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปตามมาตรฐานสากล ทั้งนี้ ไทยจำเป็นต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วนในการกำหนดข้อยกเว้น และระดับมูลค่าขั้นต่ำภายใต้มาตรการเปลี่ยนผ่าน เพื่อการดูแลและปกป้องผลประโยชน์ของชาติและส่วนรวม

นอกจากนี้ ความตกลง CPTPP กำหนดพันธกรณีด้านกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่มีมาตรฐานที่สูงกว่ากรอบความตกลงการค้าเสรีอื่นๆ ที่ไทยเคยจัดทำ จึงอาจทำให้มีกฎเกณฑ์ในประเทศบางประการที่เป็นอุปสรรคและความท้าทายที่ไทยต้องดำเนินการปรับแก้และทำให้สอดคล้องกับพันธกรณีของความตกลงนี้ เช่น ความไม่สอดคล้องกันของกฎหมายในประเทศบางมาตรา เช่น พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 หรือการยอมรับกฎระเบียบหรือมาตรฐานสากลที่ยังมีประเด็นด้านความพร้อมของผู้ประกอบการในประเทศ เช่น การเข้าร่วมเป็นภาคีสถิติว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าความตกลง CPTPP จะมีมาตรฐานของข้อบังคับในระดับที่สูงกว่าความตกลงการค้าเสรีอื่นๆ ที่ไทยเคยจัดทำ แต่เนื่องด้วย ณ ปัจจุบัน ไทยได้มีการเร่งพัฒนากฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลเพื่ออำนวยความสะดวกให้การค้าการลงทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนทั่วไป ซึ่งครอบคลุมข้อบทส่วนใหญ่ภายใต้ CPTPP เช่น พ.ร.บ. การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ในการควบคุมการเข้าเมืองชั่วคราวของนักธุรกิจ หรือ พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ในด้านการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ หากไทยได้มีการปรับแก้ข้อบทบางประการในกฎหมายต่างๆ ให้ตรงตามกฎเกณฑ์ของความตกลง CPTPP จะช่วยยกระดับประสิทธิภาพในการใช้บังคับกฎหมายในประเทศ

ตารางที่ 6-7 การเปรียบเทียบความพร้อมและปัญหาอุปสรรคกับความตกลงการค้าเสรีของไทย

ประเด็นข้อบท	CPTPP	TAFTA	AANZFTA	JTEPA	RCEP
การเปิดตลาดสินค้า	ประเทศไทยถือว่ามียุทธศาสตร์ความพร้อมในระดับที่สูงในด้านการเปิดตลาดสินค้า โดยการเปิดตลาดสินค้า CPTPP จะครอบคลุมการ ทายอยลด หรือยกเลิกอัตราภาษีศุลกากรระหว่าง ร้อยละ 90 ถึงร้อยละ 99 ของรายการสินค้าทั้งหมด โดยสินค้าอุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะได้รับการยกเลิกอัตราภาษีทันที หรือทยอยลดอัตราภาษีในระยะเวลาที่สั้นกว่าสินค้าเกษตร โดยอุปสรรคหลักนั้นคือการนำเข้าสินค้าจากสมาชิก CPTPP ไทย จะต้องยกเลิกหรือเร่งลดอัตราภาษีสำหรับสินค้านำเข้าจากสมาชิกที่ไทยยังไม่มี การจัดทำความตกลงการค้าเสรีในปัจจุบัน รวมถึงรายการสินค้าอ่อนไหวสูงที่ไทยอาจพิจารณาให้ไม่ได้รับการยกเลิกภาษี เพื่อปกป้องผู้ผลิตสินค้าที่ยังไม่พร้อม	ความตกลงมีกรอบคลุมเรื่องการลด/การยกเลิกภาษีศุลกากร การยกเลิกการอุดหนุนส่งออกสินค้าเกษตร การ प्रतिบัติเยี่ยงคนชาติในการเก็บภาษีอากรและระเบียบข้อบังคับภายใน ค่าธรรมเนียมและค่าภาระที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าและการส่งออก โดยสถานะความพร้อมล่าสุดไทย ปัจจุบันลดภาษีนำเข้าเหลือร้อยละ 0 แล้วทั้งสินร้อยละ 89.77 ของรายการสินค้า ภายในวันที่ 1 มกราคม 2563 จะลดภาษีนำเข้าเหลือร้อยละ 0 ทั้งสิน ร้อยละ 98.80 ของรายการสินค้า ทั้งนี้ สำหรับรายการที่ไทยมีโควตาภาษีภายใต้ WTO ไม่ถูกนำมาลดภาษีภายใต้ความตกลงนี้	สถานะความพร้อมล่าสุดไทย ปัจจุบันลดภาษีนำเข้าเหลือร้อยละ 0 แล้วทั้งสินร้อยละ 89.77 ของรายการสินค้า ทั้งนี้ สำหรับรายการที่ไทยมีโควตาภาษีภายใต้ WTO ไม่ถูกนำมาลดภาษีภายใต้ความตกลงนี้ (Unbound)	สถานะความพร้อมล่าสุดไทย มีการลดและยกเลิกภาษีมากกว่าร้อยละ 90 ของรายการสินค้าและมูลค่าการนำเข้า และมีมาตรการปกป้องสองฝ่ายในกรณีที่มีการลด หรือยกเลิกภาษีซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่ออุตสาหกรรมภายในประเทศ โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างการเจรจาทบทวนการเปิดตลาดสินค้าเพิ่มเติมภายใต้ความตกลง JTEPA	สถานะล่าสุดประเทศสมาชิกอยู่ระหว่างการยื่นปรับปรุงข้อเสนอการเปิดตลาดสินค้า ซึ่งครอบคลุมสินค้าทุกรายการ และอยู่ระหว่างการเจรจาเพื่อกำหนดรูปแบบการลดหรือยกเลิกอัตราศุลกากร โดยล่าสุดการเจรจาพิธีการศุลกากรและการอำนวยความสะดวกทางการค้า ในการประชุม RCEP-TNC ครั้งที่ 23 เมื่อเดือนกรกฎาคม 2018 ณ กรุงเทพฯ สามารถสรุปบทพิธีการศุลกากรและการอำนวยความสะดวกทางการค้า ซึ่งมีเนื้อหาที่ครอบคลุมทั้งหลักการทั่วไป เช่น การตรวจสอบก่อนและหลังการนำเข้า การวินิจฉัยล่วงหน้า การนำเข้าและส่งออกสินค้าเร่งด่วน ความร่วมมือด้านพิธีการศุลกากร การอุทธรณ์และทบทวน รวมถึงแนวปฏิบัติเพื่อสร้าง

ประเด็นข้อบท	CPTPP	TAFTA	AANZFTA	JTEPA	RCEP
	แข่งขันกับสินค้าจากต่างประเทศ				ความมั่นใจว่ากฎหมายและกฎระเบียบด้านศุลกากรของประเทศสมาชิกมีความชัดเจนและโปร่งใสจะทำให้การตรวจปล่อยสินค้าที่สะดวก รวดเร็วมากขึ้นและมีขั้นตอนการนำเข้าและส่งออกที่ชัดเจนขึ้น รวมทั้งให้สมาชิกคำนึงถึงความปลอดภัยของกระบวนการส่งสินค้าที่มีมาตรฐานมากขึ้น
การเปิดตลาดบริการ และการลงทุน	เป็นการเปิดตลาดแบบ Negative-list โดยประเทศสมาชิกส่วนใหญ่สงวน Automatic MFN เฉพาะความตกลงที่มีผลใช้บังคับในปัจจุบันแล้ว และสงวนกับสาขาบริการที่อ่อนไหวหรือมีความตกลงระหว่างประเทศ เฉพาะด้าน เช่น ด้านการเดินอากาศ ประมง และการขนส่งทางน้ำ รวมถึงการสงวนมาตรการในระดับภูมิภาคในทุกสาขา และสาขาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ วัฒนธรรม	ประเทศไทยถือว่ามีระดับความพร้อมที่สูงภายใต้ความตกลง TAFTA เนื่องด้วยระดับการเปิดตลาดที่สูง การค้าบริการและการลงทุน ออสเตรเลียให้ไทยเข้าไปลงทุนในธุรกิจทุกประเภทได้ร้อยละ 100 ยกเว้น หนังสือพิมพ์ การกระจายเสียง การขนส่งทางอากาศ และท่าอากาศยาน แต่หากเป็นการลงทุนเกิน 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐออสเตรเลียต้องขออนุญาตก่อน และได้ผ่อน	ด้านการบริการ ข้อบทได้ถูกพัฒนามาจากพื้นฐานความตกลง GATS โดยมีการระบุภาคผนวก 2 เรื่อง ได้แก่ บริการการเงิน และโทรคมนาคม โดยประเทศไทยมีสิทธิใช้มาตรการควบคุมเพื่อความมั่นคง เสถียรภาพ เป็นต้น ด้านการลงทุน ประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือ การเปิดเสรีการลงทุนและการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน รวมถึงการส่งเสริมและคุ้มครองการ	ด้านการค้าบริการ ไทยสามารถใช้ประโยชน์จากข้อตกลงในการไปลงทุนเปิดกิจการและทำงานในญี่ปุ่นได้มากขึ้นในหลายอุตสาหกรรม เช่น บริการด้านดูแลผู้สูงอายุ บริการสปา บริการโรงแรมและบริการร้านอาหาร เป็นต้น ด้านการลงทุน อนุญาตให้ผู้ประกอบการไทยเข้าไปลงทุนในทุกสาขา ยกเว้น อุตสาหกรรมผลิตยา อุตสาหกรรมอวกาศและยานอวกาศ อุตสาหกรรมผลิต	การค้าบริการ/การลงทุน ประเทศสมาชิกอยู่ระหว่างการยื่นปรับปรุงข้อเสนอการเปิดตลาดบริการและรายการข้อสงวนการลงทุน และอยู่ระหว่างการเจรจาเพื่อกำหนดรูปแบบการเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุน รวมทั้งการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา (MNP) และการระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐและนักลงทุน (ISDS)

ประเด็นข้อบท	CPTPP	TAFTA	AANZFTA	JTEPA	RCEP
	ประเพณีของชาติที่เกี่ยวข้องกับชนพื้นเมือง ซึ่งถือเป็นอุปสรรคของไทย เนื่องจากประเทศไทยยังไม่เคยมีการทำข้อผูกพันแบบ Negative – list มาก่อนในอดีต	คล้ายเงื่อนไขการให้บุคลากรไทยเข้าไปให้บริการ ส่วนไทยเปิดให้ออสเตอร์เลียถือหุ้นข้างมากได้ถึงร้อยละ 60 สำหรับกิจกรรมย่อยๆ บางประเภท เช่น ศูนย์แสดงสินค้า นานาชาติ หอประชุม มารีน่า และเหมืองแร่ เป็นต้น รวมถึงจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาโดยกำหนดแผนงาน และกรอบระยะเวลาที่แน่นอน ด้านพิธีการศุลกากร พาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์ ทรัพย์สินทางปัญญา และนโยบายการแข่งขัน เป็นต้น	ลงทุนที่พันธกรณีมีความคล้ายคลึงกับกรอบอื่นๆ และกรอบ WTO โดยยังไม่มีข้อผูกพันการเปิดเสรีการลงทุน จนกว่าภาคีจะจัดทำตารางข้อสงวนให้แล้วเสร็จ	น้ำมัน อุตสาหกรรมพลังงาน อุตสาหกรรมการกระจายเสียง การทำเหมืองแร่ การประมง การเกษตร ป่าไม้ และ อุตสาหกรรมพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ สามารถแก้ไขข้อผูกพันแบบถอยหลังได้ แต่อาจต้องมีการชดเชยหรือปรับข้อผูกพันอื่น เพื่อให้ประโยชน์โดยรวมไม่ลดลง	
การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ	มีการเปิดตลาดการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ตามที่ระบุไว้ ภายใต้ภาคผนวก 15-เอ ซึ่งถูกระบุไว้โดยแต่ละประเทศสมาชิก โดยอุปสรรคสำคัญของไทยในด้านการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐนั้นคือ ความไม่พร้อมของกฎหมายจัดซื้อจัดจ้างของไทยบางประการ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไข	มีการจัดตั้งคณะทำงานร่วมกัน ซึ่งประกอบไปด้วยผู้แทนภาครัฐทั้งสองประเทศ เพื่อเสนอแนะขอบเขตของการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงมีการทำข้อตกลงส่งเสริมหลักการความโปร่งใส การแข่งขันอย่างเปิดกว้าง การปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และการ	ไม่มีข้อบทนี้	มีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ซึ่งมีหน้าที่หลักในการหารือประเด็น และวิถีทางส่งเสริมความร่วมมือเพื่อหาประโยชน์ร่วมกัน รวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย ข้อบังคับ นโยบาย และทางปฏิบัติของแต่ละฝ่ายในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง	ความคืบหน้าล่าสุดในด้านการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ ได้มีการประชุมภายในงาน RCEP-TNC ครั้งที่ 23 เมื่อเดือนกรกฎาคม ณ 2018 ณ กรุงเวซซ์ โดยได้ข้อสรุปด้านการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ที่มุ่งเน้นเฉพาะความร่วมมือด้านความโปร่งใสของกฎระเบียบและความร่วมมือ

ประเด็นข้อบท	CPTPP	TAFTA	AANZFTA	JTEPA	RCEP
		แลกเปลี่ยนกฎระเบียบนโยบาย และแนวทางปฏิบัติระหว่างกัน โดยอุปสรรคคือความไม่พร้อมของการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของไทยในด้านกฎระเบียบต่างๆ รวมถึงความพร้อมในด้านการเปิดตลาด		ภาครัฐ และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระบบการจัดซื้อจัดจ้างดังกล่าว โดยอุปสรรคคือความไม่พร้อมของการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของไทยในด้านกฎระเบียบต่างๆ รวมถึงความพร้อมในด้านการเปิดตลาด	ระหว่างสมาชิกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความช่วยเหลือทางเทคนิค โดยอุปสรรคคือความไม่พร้อมของการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐของไทยในด้านกฎระเบียบต่างๆ รวมถึงความพร้อมในด้านการเปิดตลาด
ด้านกฎเกณฑ์	ปัจจุบันไทยมีความพร้อมด้านกฎเกณฑ์ในระดับที่สูง เนื่องจากกฎหมายในประเทศส่วนใหญ่มีการพัฒนาขึ้นให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับระดับเทียบกฎระเบียบภายใต้ความตกลง CPTPP โดยอาจจะมีอุปสรรคบางประการที่ไทยยังจำเป็นต้องแก้ไขด้านกฎเกณฑ์ต่างๆ ต่อการเข้าร่วมความตกลง CPTPP เช่น ในประเด็นเรื่อง แรงงาน และ UPOV ซึ่งไทยจำเป็นต้องให้สัตยาบันในการเข้าร่วมความตกลง	ปัจจุบันไทยมีความพร้อมด้านกฎเกณฑ์ในความตกลงการค้าเสรี TAFTA โดยล่าสุดมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อจัดทำความร่วมมือด้านต่างๆ เช่น ด้านมาตรการสุขอนามัย โดยกำหนดแผนงานและกรอบระยะเวลาที่แน่นอนในกฎเกณฑ์ด้านต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหา เช่น ด้านพิธีการศุลกากร พาณิชยกรรม อิเล็กทรอนิกส์ ทรัพย์สินทางปัญญา และนโยบายการแข่งขัน เป็นต้น	ปัจจุบันไทยมีความพร้อมด้านกฎเกณฑ์ในความตกลงการค้าเสรี AANZFTA โดยความคืบหน้าล่าสุดอยู่ในช่วงทบทวนความพร้อม โดยในการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ (AEM – CER) ครั้งที่ 21 เมื่อเดือนกันยายน 2560 มีการแก้ไขข้อบทว่าด้วยกฎถิ่นกำเนิดสินค้า โดยแก้ไขให้ใช้บัญชีกฎถิ่นกำเนิดสินค้าเฉพาะรายสินค้าสำหรับทุกพิกัดสินค้า และแก้ไขข้อปฏิบัติในการรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า รวมถึงกำหนดแนวทางการปรับโอนพิกัด	ภายใต้ข้อตกลง JTEPA มาตรการด้านกฎเกณฑ์ถือเป็นสิ่งที่ไทยมีความพร้อมในระดับที่สูง โดยปัจจุบัน มีโครงการความร่วมมือในกรอบ JTEPA 7 โครงการ ได้แก่ (1) โครงการความร่วมมือเพื่อสนับสนุนโครงการครัวไทยสู่โลก (2) โครงการอนุรักษ์พลังงาน (3) โครงการเศรษฐกิจสร้างมูลค่า (4) โครงการหุ้นส่วนภาครัฐและเอกชน (5) โครงการอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (6) โครงการอุตสาหกรรมเหล็ก และ (7) โครงการสถาบันพัฒนา	ปัจจุบันไทยมีความพร้อมด้านกฎเกณฑ์ในความตกลงการค้าเสรี RCEP เนื่องด้วยมีกฎหมายภายในประเทศที่ครอบคลุมในด้านต่างๆ อย่างครบถ้วน ภายใต้ความตกลง RCEP ความพร้อมล่าสุดมีการจัดตั้งคณะทำงานและคณะทำงานย่อยใน 14 เรื่อง ได้แก่ การค้าสินค้า (กฎถิ่นกำเนิดสินค้า พิธีการศุลกากร และการอำนวยความสะดวกทางการค้า มาตรการอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า สุขอนามัยและสุขอนามัยพืช) การค้าบริการ (การเงิน โตราคมนาคม) การลงทุน การ

ประเด็นข้อบท	CPTPP	TAFTA	AANZFTA	JTEPA	RCEP
			<p>ศุลกากรสำหรับบัญชีกฎถิ่นกำเนิดสินค้าเฉพาะรายสินค้า</p>	<p>ทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมยานยนต์ แต่อย่างไรก็ตาม ไทยยังคงมีอุปสรรคที่สำคัญด้านกฎเกณฑ์ในด้าน ปัญหากฎถิ่นกำเนิดสินค้าที่เข้มงวด โดยอาจส่งผลกระทบต่อเชิงไม่เอื้อต่อการส่งออก เนื่องด้วย ความตกลงใช้หลัก Wholly-Obtained หรือ เกณฑ์การเปลี่ยนพิกัดศุลกากร หรือ เกณฑ์มูลค่าเพิ่มภายในประเทศร้อยละ 40 หรือ เกณฑ์กระบวนการผลิต ซึ่งส่งผลต่อผู้ประกอบการชาวไทยที่มีความจำเป็นต้องนำเข้าวัตถุดิบจากประเทศที่สาม (วัตถุดิบที่ไม่ได้ถิ่นกำเนิด) มาผลิต อาจทำให้ไม่สามารถผลิตได้ตามเกณฑ์มูลค่าเพิ่มภายใต้ความตกลง JTEPA</p>	<p>แข่งขัน ทรัพย์สินทางปัญญา ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ กฎหมาย และพาณิชย์ อิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการทำงานทั้งเชิงลึก และเชิงกว้าง รวมถึงพิจารณาประเด็นใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การค้าระหว่างประเทศในปัจจุบัน เช่น เรื่องนโยบาย การแข่งขัน และทรัพย์สินทางปัญญา</p>

ที่มา: บริษัท โบลลิเกอร์ แอนด์ คอมพานี (ประเทศไทย) จำกัด ประมวลจากหลายแหล่งข้อมูล

